

TRIBUNA DO NADALJNEGA NE BO IZHAJALA.
ZAKAJ? GLEJ STRAN 2!

ŠTEVIKA 3 LETNIK XXIII CENA: 2 DIN

TRIBUNA

LJUBLJANA, 3. OKTOBRA 1973

TO STRAN SMO SESTAVILI PO KONČANI REDAKCIJI OSTALEGA DELA ŠTEVILKE NEPOSREDNO PRED TISKANJEM!

SESTANEK SVETA TRIBUNE, 27. september 1973

Prisotni: Debenjak, Žagar, Mikuž (člani Sveta), Pungartnik, Avanzo, Zgaga (člani uredništva), Filipič, Vogrinc, Štrajn, Ogorevc, Feo, Švarc (sodelavci)

Upravičeno odsotni: Gantar, Mužević, predstavnik ZMS

Neopravičeno odsotni: Dolgan, Jakopin

1. Predlog: V dosednji praksi se je pokazalo, da sedanja struktura Sveta Tribune ne odgovarja. Predlagamo, da se na naslednji skupščini SŠ LVZ razpravlja o poslovanju Sveta Tribune. V Svet bi bilo treba potrditi tudi predstavnika uredništva Tribune (npr. po funkciji).

2. Tribuni kot glasilo SŠ LVZ mora IO SŠ LVZ zagotoviti finančna sredstva. Ko je uredništvo Tribune predložilo finančni proračun za leto 1973 in ko ga je Svet Tribune potrdil, smo ves čas izhajali iz prepričanja, da se bo le-ta realiziral. Začetek septembra pa smo bili postavljeni pred dejstvo, da tega denarja ne bo. Zato člani Sveta in uredništva menimo, da za nastale in še nastajajoče dolgove uredništvo ne more odgovarjati. V tej situaciji smo tudi prisiljeni ustaviti nadaljnje izdajanje Tribune.

Obvestilo o tem sklepu bo skupaj z informacijami o trenutnem finančnem stanju in postopku, ki je vanj pripeljal, objavila Tribuna v svoji naslednji (tretji) številki.

Predlagamo sklicanje skupnega sestanka IO SŠ LVZ, UK ZKS, Univerze in ostalih institucij, ki so zainteresirane, da skupnost študentov LVZ ohrani svoje glasilo.

Zapisnik sta pripravila:
JURE MIKUŽ in PAVLE ZGAGA

IZVRŠNEMU ODBORU SKUPNOSTI ŠTUDENTOV LVZ

LJUBLJANA

Trg revolucije 1

Drugi po vrsti nesklepčni sestanek Tribuninega sveta (ker se ga med drugim niso udeležili predstavniki SŠ LVZ) je pokazal skrajno ignoranco do zelo resnih težav, katere je zašla Tribuna in to ne po svoji krivdi.

Že v maju je Marjan Pungartnik zaprosil na seji IO SŠ LVZ, da se obravnava finančni položaj Tribune. Takrat smo še vsi upali, da bo skupščina SŠ še v prvi polovici leta. Zaradi neefektivnosti IO SŠ LVZ pri najbolj temeljnih nalogah, kot je skrb za normalen razvoj celotne študentske organizacije, pa so se stvari še poslabšale. Proti vsem razlogom zdravega razuma se denar za redno poslovanje specializiranih organizacij deli šele v oktobru, čeprav se IO ni držal lastnega sklepa, da se sme dati do skupščine samo akontacija v višini polovične dotacije. Potem ko je preteklo že skoraj vse leto, je prav gotovo iluzorno govoriti o spremembi finančne politike v Skupnosti študentov, s čimer je IO SŠ LVZ opravičeval zavlačevanje skupščine. Razen tega si ne moremo predstavljati, kako bi mogla Tribuna izhajati z revnimi dvanajstimi milijoni, kolikoj jih „predvidevajo“ pri IO s strani SŠ, ki je glavni financer lista. Potem se je vsemu pridružil še očiten problem skupnega računovodstva, ki v ničemer ni olajšal dela Tribune, ampak ga je do konca zameglil. Opozarjamo, da smo pristopili k skupnemu računovodstvu samo zato, ker so nam sveto zagotavljali strokovnost in ekspanzivnost, ki je pogojena z normalno profesionalizacijo delovnih mest. Po dobri polovici leta smo se lahko prepričali, da ta dva pogoja sploh nista bila vzeta resno, ker je glede vsega nastala strahotna zmeda in nestrpnost, povrh vsega pa še kup nepravilnosti. Da bi lahko stvari ponovno spravili v red, sporočamo IO SŠ LVZ, da nam s 1. oktobrom 1973 vrne vso dokumentacijo v enakem stanju preglednosti, kot smo jo dali mi, vključujoč seveda obdobje skupnega poslovanja. Poudarjamo, da je to samo ukrep v sili, da bi znova vzpostavili pregled nad našim poslovanjem. Pripravljeni smo znova vstopiti v vsako boljše skupno računovodstvo.

Uredništvo Tribune je sklenilo do nadaljnega ustaviti tiskanje, ker se zdi to edini način, da se konkretno pokaže njena vloga v študentski organizaciji nasproti neki abstraktni politiki IO SŠ LVZ.

Pripominjamo, da ne gre samo za Tribuno, ampak za nesposobnost celotne SŠ, da bi funkcionirala kot študentska organizacija. Upamo tudi, da bo s tem problemom nastala možnost bistvenega pogovora o dosledni in efektivni politiki organiziranih študentov.

Ljubljana, 28. septembra 1973

UREDNIŠTVO
IN SODELAVCI TRIBUNE

ŠTRAJK

ZAKAJ ŠTRAJKAMO

1. Neurejeni politični in finančni odnosi v SŠ LVZ onemogočajo normalno delo redakcije in izhajanje Tribune:
  - skupščina SŠ LVZ, na kateri se lahko o teh stvareh pogovorimo, se neopravičeno prelaga v nedogled,
  - IO SŠ LVZ ni sposoben razrešiti tekočih problemov in zagotoviti kontinuiranega političnega dela,
  - skupno računovodstvo pri IO SŠ LVZ dela samo zmedo; nihče ne ve, kje ni čigavega denarja.
2. Razgovori med IO SŠ LVZ in Tribuno niso prinesli nobenega rezultata. Položaj je močno nenormalen.
3. Zato štrajkamo!

Štrajkovna dejavnost:

1. Ustavljamo tiskanje Tribune,
2. Izstopamo iz skupnega računovodstva,
3. Organiziramo štrajkovno dejavnost:
  - zbori sodelavcev,
  - vsak dan intenzivni razgovori v prostorih Tribune za vse sodelavce, bralce in nasprotnike,
  - izdajanje internega štrajkovnega biltena.
4. Stavkokaze za kazni kazimo v Kazini.

VSE INFORMACIJE V INTERNEM BILTENU, NA RAZGLASNI DESKI V PROSTORIH TRIBUNE IN PRI TRIBUNI BLIŽNJIH!

FINANČNO STANJE TRIBUNE

Predračun – popravek za l. 1973	Realizacija od 1. 1. do 31. 8. 1973	
DOHODKI:		
Lastni: naročnina, prodaja	125.000,00	11.454,30
Dotacija:		
Kult. skup. Slov. 1973	100.000,00	50.000,00
RISK – SŠ	256.000,00	55.407,10
Izredni dohodki	–	16.708,70
KSS dotacija za 1972	–	61.450,00
Prenos iz l. 1972	–	2.722,80
Skupaj dohodki:	481.100,00	197.742,90
IZDATKI:		
Materialni: tisk, odpreda, pisar. mater., časopisi	238.500,00	176.101,10
Avtorski honorarji	90.000,00	45.884,00
Uredniški honorarji	54.400,00	38.534,50
Drugi honorarji	4.800,00	700,00
Osební doh. s prispevki	55.800,00	31.138,15
PTT, popravila, itd.	24.100,00	10.964,25
Potni stroški, dnevnice	13.500,00	2.398,00
Dolg iz leta 1972	–	61.174,80
Skupaj izdatki:	481.100,00	366.894,80
Dohodki brez SŠ:	142.335,80	
Izdatki skupaj:	366.894,80 ⁴	
– doh. brez SŠ:	– 142.335,80	
Razlika	224.559,00	
Dolg	– 100.461,00 ⁴	
	124.098,00 ⁵	
	– 55.407,10 ⁴	
	68.690,90 ⁵	

⁴do 31. 8. 1973

²neplačani račun pri SŠ 31. 8. 1973

³denarna sredstva, ki naj bi bila dejansko porabljena iz dotacije za leto 1973 pri SŠ

⁴akontacija na dotacijo za 1973 nakazana na tekoči račun Tribune

⁵sporna sredstva porabljena iz skupnega računa SŠ kot dotacija za TRIBUNO

V letu 1972 je bilo od SŠ dotacij za Tribuno: 116.880,00

KRT JE MRTEV ~ ŽIVEL KRT!

Bralec, ki je zasledoval lanski letnik Tribune, se verjetno še spominja tretje številke, ki naj bi s svojo prvo stranjo pomenila prispevek uredništva h konkretnemu delovanju Skupnosti študentov. No, pa nič huđega, če mu je ušlo iz spominá, saj bi to lahko povezal predvsem le z naslovom tega teksta.

Tako delovanje izvršnega odbora kot tudi omenjen prispevek lanskega uredništva, pa tudi mnoge druge iniciative niso imeli nikakršnega ali skoraj nikakršnega konkretnjšega rezultata. Problem „študentskih postelj“ se nadalje razvija po ustaljeni ekonomski logiki in v našem podrejanju le tej: kdo bi v tej žalostni jeseni naselil telovadnico v študentskem naselju, kdo bi zasedal cerkve, fakultete in zapuščene objekte, kot je pred tremi leti predlagal v Tribuni Jože Konc. Predlogi za reformo univerze – od ideje študentskega prorektorja do delovnega statusa študentov – nasedajo na električnih sipinah „univerzitetne (in družbene) reformacije“. Kot so nekateri programi deloma še izvedljivi prek študentskih predstavnikov samih, tako je reformiranje oziroma revolucioniranje (kot smo včasih rekli) univerze nemogoče brez vseh tistih, ki na njej delujejo. Tu bi veljalo pristaviti, da je v tem letu v obravnavanju možnosti in načinov za večjo uveljavitev samoupravnih pravic študentov več napravil univerzitetni komite kot pa izvršni odbor, ki te študente z njihovimi problemi vred direktno predstavlja. Ta je pač odkril pomembnejši problem v sami eksistenci forme študentske organizacije, te posameznosti, ki jo nagrizuje občost „mladine sploh“. Tega problema sicer nikakor ne velja zanemariti, vendar pa lahko študentska organizacija potrdi svojo družbeno pomembnost predvsem s konkretnim delom, z aktiviranjem vseh njenih članov na univerzi in v družbi, in ne s političnimi pogovori na visokih ravneh. Tako pa so „objektivne razmere“ spet naredile svoje, da se tudi študentska tiskarna ni pomaknila kaj več od polzjega koraka, da imamo še naprej nepotrebne težave s tiskom, ki ga izdajamo (in ki kulminira s sedanjjo finančno situacijo Tribune), da študentski servis še naprej ostaja „navadna organizacija za posredovanje in prodajo delovne sile“, da postajajo problemi socialne varnosti študentov še večji (slišati je glasove, da študentje-zakonci, ki imajo verjetno tudi otroke, poslej ne bodo več imeli pravice bivati v študentskem naselju), da ob vsesplošnem prisegnanju na po ceni študentom

dostopno marksistično literaturo dobimo Plehanova za enajst jurjev itd. itd.

Tako ostaja življenje na univerzi slej ko prej v vseh tistih formah, ki so doživljale zadnja leta vse radikalnejšo kritiko. Še več: čutiti je celo postopno odsotnost te kritike. Ne zapisujem ne prvi ne zadnji: konkretne možnosti, alternative so tu, v ničkolikokrat konstatiranih protislovjih te univerze, te družbe. Občutek poraza, nemoči pred njimi, ni dokaz, da so se vse alternative končno zaprle; le-ta bi moral nastopiti vse prej kot spodbuda za še odločnejši nastop proti njim.

Sedanje stanje pa „nastopa“ bistveno drugače. Če odštejemo tisto klasično, tolikokrat napadano ideologijo „molčeče večine“, ki se prav zdaj reproducira pred kabineti iz toliko zasovraženih skript (kar je ravno pristajanje na odtujenost študija, dokaz, da ta študij ni razvijanje lastne kreativnosti), nam ostane še razširjajoči misticizem, ki je svojski produkt tiste ideologije, da „tako ali tako ne moreš nič“ in ti pač ne ostane nič drugega kot to, da svojo enodimenzionalno zavest z uvoženimi „tehnikami“ s spremnim tekstom v nepoznanem jeziku še „razširiš“. No, pa tistega malček grenkega pesimizma in tistega nekaj sladkega optimizma, da je dosedaj priborjene pridobitve treba institucionalno zavarovati in jih še razširiti na organiziranih diskusijah, kamor skoraj nobeden ne zaide, če ni slišati, „da bodo štipendije zihr večje“.

Praksa tistega nekaj študentskega gibanja, ki se je bilo razvilo na tej univerzi in v tej družbi, nam je zapustila dovolj argumentov, da univerza – taka kot je – ni resnična univerza, in ti argumenti se vedno znova ilustrirajo v sami dejanskosti (za primer vzemimo samo tendenčno slabšanje socialne strukture študirajočih). Dovolj točno je tudi ugotovilo, da rešitve ni v podrejanju odtujeni politiki, ki ima cilj v funkcioniranju in perpetuiranju sedanjih funkcij, temveč v dejanskem gibanju (v katerem so tudi „vzgojitelji vzgajani“). To pa pomeni, da ne moremo kar mirno spati; če pa se nam to jebe, bomo sanjali pošasti. Baje je tudi to svojski užitek.

Oprostite mi ta tekst: tudi meni je žal, d sem spet nekaj mutil.

PAVLE ZGAGA

OPOMBA:

1. Glej omenjeni tekst v lanski 3. številki.

INFORMACIJE

ŽE DVE SEJI SOCIALNO-EKONOMSKE KOMISIJE PRI IO SŠ LVZ

Na prvi seji v novem študijskem letu so člani socialno-ekonomske komisije pri IO SŠ LVZ temeljito in kritično pregledali osnutek novega družbenega dogovora o štipendiranju in kreditiranju učencev in študentov v SR Sloveniji. Spet so poudarili socialno funkcijo štipendije in predlagali so, naj bi iz posebnega sklada bila zagotovljena sredstva za študij otrok kmetov, nekvalificiranih in polkvalificiranih delavcev.

Na drugi seji je tekla razprava o rezultatih ankete o prehrani študentov v študentskih domovih. Člani so nato sprejeli sklep, da je treba vztrajati pri tem, da se prehrana izboljša. Predsednik socialno-ekonomske komisije je prisotne seznanil s potekom razprave o družbenem dogovoru o štipendiranju in kreditiranju, povedal, da se letos pripravlja obširnejša analiza o socialni strukturi študentov na univerzi, za katero ima že zagotovljena sredstva Zavod za statistiko, da pa se močno bojimo, kdaj bodo rezultati.

Naslednja seja socialno-ekonomske komisije bo v začetku oktobra, osrednja pa bo problematika študentskih domov in organizacije in delo socialno-ekonomskih komisij po fakultetah.

NM

NEZAINTERESIRANOST? NEOSVEŠČENOST?

V ponedeljek, 17. septembra 1973, naj bi bil v prostorih IO SŠ LVZ sestanek predsednikov Skupnosti študentov in izvršnih odborov fakultet, sekretarjev za informacije, članov IO SŠ LVZ. Sestanek naj bi bil čimbolj množičen, kajti na njem naj bi se odločili (vsaj okvirno) za akcije in delo v novem študijskem letu. Če upoštevamo, da so v javni razpravi zvezna in republiška ustava, teze o idejno-političnih vprašanjih visokega šolstva, nova organizacija mladih, osnutek družbenega dogovora o štipendiranju in kreditiranju študentov itd., je bila udeležba na sestanku naravnost smešna. Kakšnih petnajst študentskih predstavnikov (le pogledjmo si število fakultet oziroma študentskih „aktivistov“ na ljubljanski univerzi) se je seveda v glavnem samo pogovarjalo, kako bi se dalo čim bolj organizirati, zainteresirati, revolucionarizirati itd., čim več študentov. Vprašanja so sicer že zelo stara, postavljamo pa jih znova in znova. Ali vprašanja, kot so študentski ustavni amandmaji, socialno-ekonomska problematika študentov, študentska organizacija, študentska kultura in tisk... res niso zanimiva ali pa so študentje postali že tako apatični in ne vidijo rešitve problemov, ki jih vsak dan tarejo? Verjetno pomaga tu dokaj odlična socialna in regionalna struktura študentov.

Vsi, ki so bili na sestanku, so se razšli v upanju, da je bilo za slabo udeležbo krivo tudi to, da se predavanja na LVZ še niso začela, študij za izpite je na vrhuncu, mnogo študentov pa tudi še ni v Ljubljani.

Problemov je resnično dovolj, zaostriti bo treba delovno disciplino, v akcije stopiti resno in premissljeno!

CF

PROTESTNI ZBOR PROTI PUČU V ČILU (14. september 1973)

Na Trgu revolucije v Ljubljani se je okoli dvanajste ure zbralo štiri tisoč dijakov in študentov. Predstavniki ZMS in predstavnik študentov so v govorih izrazili svoje globoko ogorčenje proti reakciji, ki je zrušila ustavno in napredno vlado v Čilu.

Predsedstvo Zveze mladih Jugoslavije je objavilo v sporočilu: „Ta strašni dogodek je udarec ne le na prednim in demokratičnim silam v Čilu in Latinski Ameriki, ampak vsemu naprednemu. Toda niti takšna hudodelstva nad voljo in koristmi širokih slojev ne morejo zadržati boja za svobodo, samostojnost, demokracijo in socializem, politično in gospodarsko osamosvojitve in obči napredek.“

Čudovit dan je bil. Sonce je prijetno grelo predvsem tiste, ki so se rajši odšli v park pogovarjati o modi, novih znamkah avtomobilov...

Med bobnečim govorom sem se spomnil prejšnjega dne. Na IO SŠ LVZ smo se menili o pripravah na protestni zbor. Posežem v debato: „Fantje, zbiram ljudi za gverilo. Gremo v Čile!“ Debelo so me pogledali, nekdo se je zasmel. Da, kaj storiti? Neofašistične sile sveta vsak dan razkrivajo svojo resnico v gospodarsko zaostalih in odvisnih deželah. Ali ni vse to, kar počnemo, moralna odveza za našo vsakdanjo kramarsko mentaliteto?

MARJAN K

BEOGRAJSKA DEMONSTRACIJA

Med mnogimi protestnimi zborskovanji ob državnem udaru v Čilu, o katerih je naš tisk dokaj široko poročal, je bila tudi demonstracija, ki je šla mimo sredstev obveščanja. V petek, 14. septembra, okrog dveh popoldne je z ene beograjskih fakultet (če se ne motim, je bila to filozofska) krenilo kakih sedemdeset študentov s transparenti proti ameriškemu veleposlaništvu. Nekaj časa so šli po cesti in motili promet, ki je ob isti uri v Beogradu neznošen, potem pa so se po nasvetu nekega moža, ki se je pripeljal mimo s policijskim mercedesom, umaknili na pločnik. Pred ameriško ambasado so jih moške postavile usmerili na drug pločnik, tako da so lahko samo prek ulice kričali ambasadi v brk parole, kakor: „Yankee go home“ in podobno. Pred ambasado je bilo približno trideset miličnikov v uniformah. Koliko jih je bilo brez uniform, se ni zvedelo, ker ni prišlo do večjega incidenta. Potem ko so študentje zažgali čunjavsto lutko, ki so jo nosili s seboj, se je eden od njih pognal čez cesto ter vrigel lutko pred poslopje ambasade. Miličniki so se pognali za njim, vendar ga niso ujeli.

Takoj zatem so pričeli demonstrante vljudno nagovarjati, naj se razidejo. Ker so si nekateri natakneli čelade, so jih demonstranti poslušali in so se res razšli.

Čez nekaj časa je bilo demonstrante videti v nekem drugem delu Beograda. Bilo jih je manj, nosili so še vedno nekaj transparentov in že na daleč je bilo očitno, da nekam gredo.

ZID

ANKETA

Spet je jesen in z njo novo študijsko leto. Spet je visokošolske zavode poplavila armada brucov. Sicer pa smo tega vajeni in letos ni tako hudo, saj število vpisanih stagnira. O tem, koliko jih je prišlo študirat v naše univerzitetno središče in kakšno je njihovo socialno poreklo, bomo spregovorili šele v prihodnosti. Letos žal zelo verjetno ne, ker pač še ne bodo obdelali podatkov.

Prehrana je eden od osnovnih življenjskih pogojev in pomeni relativno visok delež v študentskih izdatkih. Načelno naj bi se študentje prehranjevali v študentskih menzah po zmernih cenah. Praksa kaže, da ni tako. Zato je bila aprila letos izvedena anketa o prehrani študentov v študentskih domovih, ki naj bi „razkrinkala“ vzroke, zakaj se tako malo študentov, ki stanujejo v domovih, hrani v tamkajšnjih restavracijah. Na drugi strani pa moramo poudariti, da tudi kuhinja v menzi študentskega naselja obratuje z nepopolno izkoriščenimi zmogljivostmi, z velikimi nihanjmi med tednom, kar dodatno zvišuje fiksne stroške obrokov (da ne omenimo še tamkajšnje kadrovske in stanovanjske problematike delavcev).

Anketiranje

Anketiran je bil vsak peti prebivalec študentskih domov v študentskem naselju, v domu na Ilirski, domu FSPN, Gerbičevi in v Akademskem kolegiju. Poleg informativnega dela vprašalnika je vsak anketiraneec odgovoril na šest možnih odgovorov glede prehrane: od najbolj pogostih obiskovanj študentske menze do najbolj neredne prehrane. Že pred samo obdelavo podatkov iz ankete, je bila rubrika „neredna prehrana tako močno zastopana, da so uvedli še štiri dodatne podgrupe odgovorov.

Podatki

Osnovna je ugotovitev, da imajo študentje, stanovalci študentskih domov, zelo neredno prehrano.

Zajtrk

Je najbolj nereden obrok. Neredno ali ne zajtrkuje 57,7 % študentov in 27,8 % študentk. 68,8 % študentk si kuha zajtrk, pri študentih je ta % 27,0. Redno zajtrkuje v študentski menzi 4,7 % študentov in 1,9 % študentk; občasno v študentski menzi ne zajtrkuje nobena anketiranka, od anketirancev 1 %, kar 7 % študentov pa zajtrkuje redno v ostalih gostinskih obratih, žensk 0,7 %.

Kosilo

Ko gledamo strukturo študentov po spolu in načinu prehrane in izdatkih za hrano, ugotovimo, da le 17,1 % študentk in 35,8 % študentov redno obedi v študentski menzi. Istočasno pa je kar 31,4 % študentov, ki imajo neredno prehrano, in 29,7 % študentk. Zanimiv je podatek, da si 19,7 % študentk kuha hrano, od fantov le 1 %, v

med fanti pa si kuhajo tisti, katerih izdatki za prehrano so v prvih treh razredih do 500 din.

Večerja

Neredno večerja 35,1 % študentov in 22,0 % študentk. Redno večerja 1,5 % študentk in 26 % študentov. Kar 70,3 % študentk si kuha večerjo in 14,5 % študentov. Od študentov, katerih izdatki za prehrano

ostalih gostinskih lokalih se redno hrani 4,4 % študentov in 3,8 % študentk. Vsi ostali odstotki pa se nanašajo na mešane kombinacije: občasna prehrana v študentski menzi, občasna prehrana v drugih lokalih, občasno si kuha sam – občasno je v gostinskih lokalih, občasno kuha sam – občasno je v študentski menzi.

Kar 52,6 % študentov, ki potrošijo za prehrano do 300 din mesečno, ima neredno prehrano. Mimogrede naj se povevemo, da študentje pri izdatkih niso upoštevali sredstev, ki jih dobe od doma. 50 % deklet s prav tolikšnimi izdatki za prehrano pa si jo kuha. Od deklet, ki porabijo za prehrano 700 din in več, jih ima 50 % neredno prehrano, 25 % pa jih je redno v gostinskih obratih. Nobena od anketirank si ne kuha sama kosila, če potroši 700 din in več,

so do 300 din, jih ima 68,4 % nereden večerni obrok, od študentk 36,3 %; 59,1 % študentk iz tega razreda izdatkov za prehrano pa si večerjo kuha.

Način prehrane se bistveno razlikuje po spolu in po letniku študija

Od vseh 17,1 % anketirank, ki redno obedi v študentski menzi je 20,2 % bruc, od študentk, ki so v drugem letniku študija, jih je 10,3 %. Od brucov jih obedi 44,4 %, v drugem letniku 39,0 %, potem pa je opaziti, podobno kot pri ženskah, rahlo tendenco porasta, le da pri študentih, ki študirajo četrto leto, začne odstotek padati in je v petem letu 31,8 %. Bruci si ne kuhajo sami (morda pomanjkanje časa, več obveznih vaj ipd.), večina študentk, ki si kuhajo same, je v drugem ali v tretjem letniku študija. Najbolj neredno pre-

hrano imajo brucke (38,5 %) in bruci (30,1 %).

Studentje so zelo nezadovoljni s sedanjim načinom prehrane v študentski menzi

Anketa je pokazala, da, če bi bila optimalna prehrana (po študentskih željah), bi v menzi redno kosil komaj vsak peti študent: 27,5 % študentov in 22,1 % študentk. Nikoli ne bi kosilo 9,3 % vseh anketirancev, od teh 13,5 % študentk. Na vprašanje, kakšna bi morala biti prehrana v študentski menzi, je 251 od 560 anketiranih odgovorilo, da bi morala biti boljša, čeprav nekoliko dražja. 110 pripomb je glede boljše sestave. 66 anketirancev je zadovoljnih s prehrano in je mnenja, naj ostane taka, kot je; le dva menita, da bi bila hrana lahko slabša in s tem še cenejša. 142 anketirancev meni, da bi morali izboljšati sedanji način delitve obrokov. VSAKEMU DESETEM ANKETIRANCU URNIK PREDAVANJ NE DOPUŠČA PREHRANE V ŠTUDENTSKI MENZI. Poleg omenjenih pripomb so bile predvsem pogoste pripombe glede higiene, zaradi neokusne in postane hrane.

Podobni so odgovori na vprašanje, zakaj se ne hraniš v študentski menzi. 120 anketirancev in 66 anketirank je odgovorilo, da je hrana premalo kalorična, 107 moškim in 110 ženskam ne ustreza sestava hrane, 69 jih meni, da je hrana predraga. Glede večjega števila menujev jih je 243 odgovorilo pritrdilno, s pripombo različne cene, skoraj enako število anketirancev je za različne menuje po enakih cenah. 76 anketirancev je zadovoljnih z obstoječim stanjem glede raznolikosti menujev. V vprašalnik je bilo vneseno tudi vprašanje o obvezni prehrani, ki naj bi zagotovila rednejšo prehrano. Le 73 jih je za, 447 pa je zavrnilo ta predlog. Še več, 270 jih ne bi več stanovalo v študentskih domovih, če bi bila prehrana obvezna. Prav tako so anketirani proti obveznemu zajtrku, čeprav je to najnerednejši obrok (368 jih je proti).

Anketa je izvedena; podatki, ki smo jih predvidevali, so tu, čeprav kažejo tako stanje, kot ga ne bi želeli imeti. Pa ga, kot kaže in pravijo, le imamo. Vseeno naj na koncu še enkrat poudarim: anketa sama ni bila cilj, je le pripomoček in orientacijska točka pri uresničevanju cilja. Od ugodne rešitve problemov, ki jih je nakazala anketa, je torej odvisna rešitev prenekaterega ključnega problema visokošolskega študija, s katerim se srečujemo že danes.

informiranje ali kaj

V sedanjem položaju in pri s-danji usmeritvi študentske organizacije izgradnja univerzitetnega informacijskega sistema ni zgolj ena izmed njenih pomembnejših nalog, temveč celo predpogoj za učinkovito delovanje v samoupravnih organih. Kako močno je problem informiranja povezan s konkretnimi družbenimi razmerami in z obliko organiziranja študentov, pove kratek pogled v preteklost: o njem se je pričelo glasneje govoriti šele, ko je bilo študentsko gibanje že v zatonu. Zaveda o neinformiranosti v tem trenutku direktno pomeni zavest o lastni nemoči.

Sodelovanje študentov pri samoupravljanju je le fiktivno, dokler niso dobro seznanjeni s stvarmi, kot so zakon o visokem šolstvu, sistematizacija delovnih mest, sklepi in resolucije družbenih, univerzitetnih in fakultetnih organov, študijski programi, podatki o vpisu, študijskih uspehih, osipu ipd., podatki o štipendijski politiki in socialnem položaju itd. O vsem tem je slabo informiranih mnogo študentskih funkcionarjev in profesorjev, da o tih večini niti ne govorimo. Verjetno bi bil najsprejemljivejši način organiziranja, ki bi mogel odpraviti tako stanje, tak, kot ga je predlagal V. Zalar (Manipulacija kot samoupravljanje na univerzi, Tribuna 4/5, 75/73): fakultetni odbori, ki bi zbirali okoli sebe aktivne študente, razpolagali z denarjem in drugimi sredstvi (in bi bili vsaj minimalno materialno stimulirani za svoje delo), izdajali fakultetna glasila, predvsem pa bili INDOK-centri, opremljeni z vsjo potrebno dokumentacijo. Do danes to še nikjer ni bilo zadovoljivo realizirano, ponekod pa še sploh nič.

V taki situaciji je onemogočeno (dejansko) interno informiranje in deli univerze ostajajo odtujeni med sabo. Informacijski center za IO, Tribuna in RS ne more učinkovito delovati, kar se je najbolje videlo v lanskem Študentskem dnevniku. Sekretarjev za informacije z nekaterih fakultet sploh ni bilo na spregled (jasno, saj niso imeli O ČEM poročati), zato jim je uredništvo zagrozilo s sankcijami

(čeprav niso zagrešili ničesar, niti črke, in njihova odstavitev ali zamenjava ne bi stanja v ničemer spremenila). Tudi sicer smo (nismo?) v glavnem prebirali sporočila o stališčih, ki jih je sprejel ta ali oni forum, študentje pa so do ŠD ostali hladni (kljub mamljivim ponudbam v zvezi z lizikami, če bojo pridni in bodo poslali kak prispevek).

Razmeroma veliko število listov po fakultetah samo po sebi ne more biti vzrok za posebno navdušenje ali optimizem; v nekaterih primerih (da se ve: Težka sapa je zgled) so listi pozitivni toliko, kolikor se posamezniki s pisanjem vanje 'legitimirajo'. Navsezadnje nekaj ljudem ni tako težko izdati nekaj strani čtiva na leto, ne da bi ostali študentje pri tem s prstom mignili. Sicer pa velja, da je bila kvaliteta glasil na tem višji ravni, čim bolj je bila skupina okrog njih angažirana v vsakdanjem fakultetnem dogajanju in čim bolj je bilo glasilo le ena njegovih olik, ne pa njegova alfa in omega.

Možnost za izboljšanje informiranja bi bilo izdajanje biltena, podobnega tistemu, ki ga izdaja sarajevska univerza in ki tako profesorje kot študente seznanja s temami, omenjenimi v drugem odstavku, in objavlja tudi razprave o njih. Interno informiranje je mogoče izboljšati tudi na ta način, da npr. ŠKUC dosledno obvešča o kulturnih prireditvah tudi tehnične fakultete, in narobe, da študentje s teh fakultet vabijo na razne pogovore in predavanja tudi ostale.

Vse preveč je govora o 'informiranju' (lat.: informato – pojem, predstava), pri katerem gre zgolj za obveščanje, poročanje o danih dejstvih, premalo pa o *komuniciranju*. Kazalo bi se spomniti razprav 'se iz starih časov' na to temo, seveda v luči novega položaja. Konec koncev imamo ljubljanski študentje (kljub znatnemu materialnemu stanju, generacijskim spremembam itd.) edinstven komunikacijski sistem.

JOŽE VOGRINC

ZBOR SODELAVCEV TRIBUNE

V petek, 5. oktobra 1973, bo ob 18. uri v prostorih uredništva Tribune, Trg revolucije 1/II - soba 86 zbor sodelavcev Tribune (napovedali smo ga v prejšnji številki). Vabimo vse stare sodelavce in še posebej vse mlajše, 'nerenominirane' kolege in kolegice, ki jih zanima sodelovanje pri časopisu. Pogovarjali se bomo o Tribuni sploh, producenti dobrih idej in potencialni pisci pa se bodo lahko pogovorili tudi s posameznimi uredniki (za aktualnost), za socialno in družbeno problematiko, za univerzo, za kulturo, poezijo, prevode, likovni urednik o konkretnem sodelovanju v bodoče. Pridite sicer bo Tribuna 'zaprti klika', in vsi bomo slabe volje. To pa ni dobro.

TRIBUNA, študentski list. Izdaja IO SS LVZ. Uredništvo in uprava: 61000 Ljubljana, Trg revolucije 1/II-86. Telefon 21-280. Tekoči račun 50101-678-47420. Tiska tiskarna Ljudske pravice v Ljubljani. Letna naročnina 25.00 din. Poštnina plačana v gotovini. Rokopisov in fotografij ne vračamo. Oproščeno temeljnega davka na promet po pristojnem sklepu št. 421-I/72.

TO ŠTEVILKO SO UREDILI: Miha Avanzo, Zdravko Duša, Neva Mlakar, Marjan Pungartnik, Edi Stefančič, Pavle Zgaga (UREDNIŠTVO) ter SODELAVCA Cene Filipič in Jože Vogrinc.

Lektor: Bora Zlobec-Jurčič,

korektor: Alenka Blažina,

tehnični sekretar: Alojz Zorman.

Za to številko odgovarja Pavle Zgaga.

IZDAJATELJSKI SVET: Jurij Avčim, Božidar Debenjak, Nevenka Dolgan, Pavel Gantar, Franc Jakopin, Jure Mikuž (predsednik), Boris Muževič, Primož Žagar.

BERITE VSI!

Glede politike si moramo biti na jasnem: v njej se vse stvari prevedejo na dobre ali slabe (stara parola „Kdor ni z nami, je proti nam!“; stara parola in lastna vsaki politiki); hote se pozablja že izrečeno in hote se poenostavlja. To je politika. In še nekaj je: blef! Mišljenje od danes do jutri po načelih Velike Pragme. Je površje nečesa drugega in je površna. Živi od velike iluzije, da ona ustvarja to Veliko Pragmo. In če kdo govori s kratko sapo o dobrem in slabem, je dokaj malo verjetnosti, da ne govori politično. S to dedukcijo se bomo tudi lotili enega od mnogih izdelkov današnjega časnikarstva: gre za članek Draga Vresnika Nekaj ni v redu (Delo, sobota, 15. septembra 1973, 4. stran). Časnikarstvu je težko pripisovati intelektualne ambicije, zato bomo sklepali, da je politično pisanje.

„Nekateri mariborski študentje vnovič sprožili vprašanje delovnega statusa — in brez večjega predaha „Kakšni so ugovori zoper to“. Nobenih osvetlitev nasprotne strani, nobenega sklicevanja na koga; ugovori so navsezadnje vsemogočni, ker je ugovor ugovor in ne kritika. Vse sorte ugovori z argumenti in brez njih so vedno pri roki in ni pomembna kritičnost ugovorov. In ker so površina nekega drugega interesa, so že skoraj politični. Politika pa tako gre skozi interese; interesi so drug do drugega izključujoči, nimajo skupne osnove in so drug za drugega ugovori. Pridemo do sklepa, da je ugovarjanje predvsem stvar političnega boja, takorekoč taktika. Drago Vresnik ugovarja in to je za časnikarstvo dovolj.

Ni bilo malo razprav o študentskem delovnem statusu in pred tremi — štirimi leti je bilo dosti napisanega in govorjenega o tem. Takrat se študentska organizacija še ni povsem utapljala v političantskih vodah; ideja o delovnem statusu študenta je kot strašilo hodila od foruma do foruma, dokler se je ljudje niso navadili in je napravili nenevarno. Prva demistifikacija je bila narajena s predlogom ustavnega amandmaja, tako imenovanega „študentskega“. Destilat destilata in profanizacija profanega je sedanja varianta te ideje v novem predlogu amandmaja, v osnutku nove ustave pa stvar sploh ni več razpoznavna. Taka je usoda neke resnično kritične ideje, ki se je rodila iz istega duha kot prav s študentske strani inicirana (prezgodaj) razprava o socialni diferenciaciji, razvoju samoupravljanja. Neizločljiva je iz prizadevanj za dejavno socialistično univerzitetno gibanje. Zakaj je torej danes ta ideja tako nedejavna, saj je ne razumejo niti študentski aktivisti in jo mrcvarijo vsakršni časnikarji po mili volji?

Kaka štiri leta sem sledil tej razpravi, pa mi je že bolj domače vsako razhajanje v tej razpravi. Med drugim bi lahko bila poučna v Tribuni (št. 14/71, Zasnove) objavljena razprava z nekega razgovora o tej stvari. Ubogi Ciril Ribičič je imel komaj kaj podpore nasproti številnim ugovorom eminentnih doktorjev in politikov. Rekel je, da je to do neke mere programska perspektiva in temu ni mogoče oporekati niti danes. Verjetno se takrat ni niti mislilo, kako programska je ta ideja. Sociolog, kot je dr. Jože Goričar, je to razumel kot vprašanje grupnih odnosov med materialnimi proizvajalci in nematerialnimi proizvajalci. „Živimo vendar samo od tistega deleža družbenega bogastva, ki ga producirajo ljudje v sektorju materialne proizvodnje in ki nam ga družba daje zato, menda, ker nas potrebuje.“ Sociologiji lastni pozitivizem je mirno spregledal celoto te ideje in je govoril o najbolj adekvatni statusni determinanti, „ki se ji splošno pravi funkcionalna koristnost človekovega delovanja“. To je Goričarja tudi pripeljalo do zelo brihtne ugotovitve, da sta si profesor in študent funkcionalno nenačaka. Ugovore politikov je nemogoče razumeti brez vedenja, da je bila takrat krilatka leta „znanstveno-tehnološka revolucija“. Šlo je za to, da je znanost kar naenkrat postala proizvodna sila. V tem „proizvodnem“ jeziku je Gojko Stanič govoril o investiranju v znanje. Študij predstavlja družbeni strošek, je dejanski proces investicije, „ima vedno večjo vrednost in vedno večji družbeni pomen“. Proizvodnja je torej pomembnejša od posameznika, ki investira v svoj lastni človeški in kulturni razvoj, ki da je interes vsakega posameznika. Tone Remc je vzel vso stvar kot družbeno pogodbo, s tem da bi se lahko delavec in študent „zedinila za globalne politične cilje“. „Globalni politični cilji“ so bili ena od fraz znanstveno-tehnoloških revolucionarjev. Zagovarjal je tudi neenakopravnost študentov in profesorjev, to ni bila funkcionalna delitev, neenakost, ampak prava neenakopravnost. Profesor dr. Alojzij Finžgar pa se je pojavil s tezo, ki je bila takrat najbolj napadana: „Zdi se mi, da je naloga fakultete oziroma naloga univerze, da izšola visoke strokovnjake...“. Bogomirja Mihevcva so leto kasneje take teze spravljale ob pamet. Finžgar je takrat zatrdil, da so delovni ljudje na univerzi učitelji, ker imajo pravico deliti dohodek. Takrat je namreč cvetela krilatca, da je minimum samoupravljanja v delitvi dohodka. Doktorju Ljubu Bavconu je bilo takrat več do

študentskega gibanja kot pa do realizacije študija kot dela, in je zelo duhovito rekel: „Ali se vam ne zdi, da b to imelo v prvi vrsti za posledico to, da bi študentsko gibanje izgubilo dve svoji poglavitni prednosti: to, da je gibanje in ne formalizirana struktura, in svojo samostojnost.“ Zares lep primer estetike.

Ta ekskurz je bil nujen, ker je sumiral vse predsodke, ki so pozneje s svojo neumnostjo in toliko večjo trmo spodkopali zdrava tla kritiki s stališča razprave o delu. To je dokaj široka, načelna in sintetična razprava in je ni mogoče izčrpati v različnih parcialnih vidikih, niti v ekonomskih niti političnih, kot se zdi Dragu Vresniku. Družbene spremembe moremo doseči samo s splošno spremembo, in v tem primeru spremenjeni značaj dela ni mišljen samo ekonomsko ali politično. Nisem si jaz izmislil tega, da se v delu podružblja narava, da je delo proces učlovečenja, do tega sklepa lahko pride vsak, novinar pa bi vsekakor moral priti. Zdi se mi, da nekaj ni v redu, če pozornost z dela prenašamo na vsakršne stupidne predsodke, pa naj so povezani s to ali drugačno politično frazeologijo. Skoraj samoumljivo je že, da je „združeno delo“ sinonim delovne organizacije (podjetja), tako da se prvotni kritični pomen, v kakršnem ga je uporabljal Marx, izgublja v balastu časnikarske in retorične samovoljnosti. Razumljivo je, da ni škoda termina samega, ampak zavesti, ki ni več sposobna ločevati med političnim (ki ne glede na vsa zagotovila še vedno ostaja v horizontu meščanskega — to sem pobral pri Marxu) in socialnim, t. j. zamegljena je razredna diferenciacija.

Ljudje se pri govorjenju o delu delijo v dve vrsti: prvim je delo stvar, ki jo omogoča sistem, je ekonomsko dejstvo (recimo), ki obstaja kot tako samo znotraj ekonomike, drugim je proces, ki omogoča sistem. Prvim je delo realna stvar, strošek, vrednoti se po funkcionalni koristnosti za edino realno stvar, to pa je obstoječe, dano; drugim je delo skrivnostna, odprta stvar, ki opredeljuje vso svojo nadgradnjo. Prvim so bistvene parcialne realnosti (kapital, standard, dohodek, profit), ker nad njimi ne obstaja nobena druga — po tem principu bodo šli reformirati družbe, pri tem pa zreducirali človeka na funkcionalno koristnost, na zaslužjenost v delu; drugi gledajo na delo kot na realizacijo človeka, iz česar lahko šele razberemo njegovo človečnost. V prvi plan smo torej postavili vprašanje dela, ker smo vsi doslej mislili, da je to bistveno razmišljanje in bistveno delovanje. Toda bistveno misliti o delu pomeni misliti bistveno drugače, kot pa je storil Drago Vresnik.

Kadar se kdo zavzema za varianto, da kakršna koli danost ali funkcionalna koristnost omogoča delo (za Vresnika je bistvena „delovna skupnost“ kot element ekonomskega sistema), sklepa, da sistem, ureditev in organizacija producirajo delo; to je tehnokratska inačica pozitivizma. Tehnokratska sem zapisal zaradi tega, ker je to tudi politični (diskvalifikatorski) zapis, ki se ne nanaša samo na Vresnika, ampak na hordo tistih, ki mislijo podobno. Potrebno jih je politično onemogočiti, da ne bi njim lastne ignorance do tega pomembnega vprašanja prenašali v razpravo, ki je predvsem kritika te ignorance. Zanje so bistvena „delovna mesta“, ker so edino realna in v največji abstrakciji, ki pa se na žalost dogaja kot realna stvar, je družba samo mreža „delovnih mest“. Človek je človeku delovno mesto. Družbenost se omejuje na posedovanje teh delovnih mest ali pa na boj zanje. Ali ni potem normalna socialna diferenciacija, če očitno ni dovolj (dobrih) delovnih mest za vse? Potem je razumljivo, da si po taki logiki zanimiv za družbo samo kot nosilec investicij, ne pa tudi kot človeška enota, kot je to trdil Gojko Stanič. Tehnokratu je človek enako kot kapitalistu potreben samo kot proizvajalec blaga, ne ve pa kaj početi s tistim, kar blaga ne producira. Še več, poskusil bo ujeti celega človeka, da se zaslužni v delu — dal mu bo v tovarno umetnost, ker se tako bolje počuti in več proizvaja. Moderna galerija nam je tak meščanski vzor pokazala za vzor našim „nekulturnim“ podjetjem (gre za razstavo „Peter Stuyvesant — umetnost v tovarni“). Nazor meščanske ekonomije je predvsem nazor neprestane ekspanzije, ki je izdelala do največjih fines investicijske modele. Vse na osnovi človeka kot proizvajalca blaga. Če tehnokrat zahteva isto, ga pri vseh njegovih zagotovilih o drugačnih namenih ne moremo pojmovati drugače kot kapitalista. No, o teh investicijah v znanje smo dosti slišali tudi v ZŠJ. Odslej bomo nanje gledali kot na izvedenko iz tehnokratskega (meščanskega) mišljenja. Zanj je pomembno realno (dano, obstoječe), za človeka še prdnilo ne bi.

Ni vprašanje v tem, ali študij je delo ali ni. O tem lahko razmišljajo tisti, ki nikoli niso nič študirali in so si vse znanje prišpekulirali. So namreč taki statusi, kjer je bolj pomemben izkaz kot pa znanje. Za študij porabiš čas, hrano, obleko, stanovanje: to indicira delo. Kdor tega ne porabi, je prevarant. Gre nam za bistvenejšo stvar: za odtujenost ali za generičnost dela. Odtujeno delo sploh ni moralno vprašanje, še manj pa ekonomsko, kar hoče tovariš Vresnik podtakniti s tem, ko vztraja pri uspešnem študiju, ki se krona z delovnim mestom. Marksizem je rekel, da se delo ne dogaja zato, da bi zadostilo neki danosti (delovnemu mestu, e

lovnih skupnosti). Rekel je, da je človekovo življenje generično takrat, ko živi iz svoje človeškosti, ne pa da jo daje nečemu zunaj sebe. Če mu človeškost daje kolektiv, ki kot tak obstaja samo zaradi proizvodnje funkcionalno koristnih stvari (pri Marxu je to nasprotje med vrednostjo in uporabno vrednostjo blaga), potem to ne more biti generično življenje. Iz njega tudi ne more izhajati možnost za revolucijo. Dano torej v nobenem primeru ne more biti merilo za človeškost posameznika. Odpade torej tehnokrat. Če pa le-ta še naprej vztraja, da je dano merilo človeškosti posameznika in da tako mora biti, se bori proti generičnemu življenju posameznika. V tem je kapitalizem kontra-revolucija, tehnokratizem kot podvrst ali oblika pa prav tako. Neznanje, ignoranca do bistva problemov, rokovanje z „ready made“ argumenti – in Vresnikovi so resnično taki – niso samo rezultat meščanske družbe, ampak jo nujno obnavljajo.

Pred leti (in ponekod še danes) je bilo veliko govorjenja o tem, kako nevarno je prenašati oblike samoupravljanja iz materialne v nematerialno proizvodnjo. S tem se je prikrivalo bistvo samoupravljanja, ki je s političnim dvigom posredovan socialni (družbeni) dvig posameznika. Tako samoupravljanje nikjer ne more postati avtomatizem ali enkrat za vselej dana oblika obstoja. Nekako tako: s političnim dvigom delavskega razreda smo prišli do roba meščanskega, od tod naprej se odpira prostor v socialno revolucijo, t. j. v nerazredno družbo. Toda potrebno je prehoditi ta politični dvig, se revolucionirati, da bi sploh lahko prišli do socialnega. Socializem pa se gradi v socialnem (družbenem), ne pa v političnem.

Dati študentu družbenost torej pomeni, dati mu v roke delo, ne pa kriterije za bodoči status (statusne determinante). Pri tem je treba razbiti pojmovanje univerze kot pedagoško-znanstvene ustanove. Edina prava pedagogika (in v tem niso vrtilci, osnovne in srednje šole nič nižje kot univerza, tako kot je neposredna proizvodnja neke vrste šola), ki je sprejemljiva za socialistično univerzo in socializem nasploh, je demokratično socialno življenje, ki pa ga ne more zagotoviti in realizirati nobeno meščansko gibanje ali

kakršna koli politika. Politika v njem razpada ali pa se poraja takrat, ko le-to razpada. V tem demokratičnem socialnem življenju je tudi funkcionalna delitev univerzitetne populacije na profesorje, študente in pomožno osebje nesprejemljiva. Funkcionalna delitev profesorja in študenta izhaja iz zelo odtujene oblike proizvajanja in obnavljanja znanja. Znanje kot kultura dobiva smisel samo iz produkcije družbenega in človeškega, zato je nasprotno tako profesorju kot študentu. Zaradi položaja, v katerem so profesorji zakupniki (poosebljenje) znanja nasproti študentom, ki so poosebljenje neznanja, je današnja univerza še vedno iracionalna, meščanska in pragmatična univerza, ki ni sposobna videti vseh posledic svojega odtujenega obstoja. Vračati se k generičnemu (vrstnemu, takemu, zaradi česar je človek človek) obstoju pa ne pomeni proizvajati funkcionalno koristne stvari, ampak živeti socialno.

Pa vendar je malo verjetnosti, da ta vprašanja zbujejo pozornost. To je izkušnja iz lanskega leta. Kajti zatrdno vem, da niti študentski funkcionarji ne berejo Tribune, kaj šele množice študentov in profesorjev. Ta indolentnost, animalna (živalska) nezainteresiranost ne pelje v nič dobrega. Prav v taki situaciji lahko Drago Vresnik brez kritičnega odmeva zapiše najbolj poulične predsodke in lahko nekaj Velikih mož naše univerze klobasa tja v en dan take reči, ko da še nikoli niso slišali, da med drugimi stvarmi na tem svetu obstajajo tudi študentje. Ne gre poveličevati Tribuninih idej, ne gre pa je gledati skozi ignorantska očala. Meščanskemu okusu je potrebna senzacija, dražljivost, ustreza njegovi ravnodušnosti, potrebne so mu tragedije drugih, da se ne bi zamislil med sabo. Izjemen interes, ki ga je zbudila Tribuna pred nekaj leti, je bil po mojih sodbah bolj ugoditev meščanski zavesti senzacij (pornografski zavesti). Maček, ki je sledil temu političnemu dvigu, je bolj podoben živalski sprostitvi nakopičene seksualne energije kot pa ustvarjalnemu ugodju po nekem humanem, v skupnostno usmerjenem orgazmu. Zato je največji prezir namenjen tistim, ki vidijo samo atrakcije in zaradi katerih kdaj pa kdaj zapišemo fuk, drek, jebe se mi ali pa pizda.

M. PUNGARTNIK

ŠTUDENTSKA TISKARNA

Tiskarne so v današnjem času med najbolj konjunkturimi dejavnostmi. Glavna predpostavka v izdajanju vsakega časopisa, knjige, revije itd. so prav stroški tiska. Ti preraščajo meje „spodobnosti“ in ovirajo, pogosto pa tudi onemogočajo, vsako resno informativno, poučno, znanstveno, umetniško dejavnost. Posebej to čutijo študentje s svojimi izredno skromnimi finančnimi možnostmi.

Onemogočena je samostojna dejavnost oziroma ustvarjanje in nato tiskanje študentskih knjig, skript, znanstvenih razprav, lepakov, posterjev, časopisov. Na prste bi lahko v zadnjem času prešteli knjige, ki so študentske, tako po namenu kot po izvoru. Prav tako ni nobene knjižne zbirke, ki bi bila dostopna skromnemu študentskemu proračunu. Ustvarjalnost študentov zamira, je onemogočena. Kaj storiti?

Vsekakor je rešitev v študentski tiskarni, ki ne bi bila zgrajena na profitarjskih principih. Režijski stroški bi morali biti čim skromnejši. Seveda bi v taki tiskarni pri delu pomagali študentje, kar bi jim bilo tudi možen vir zaslužka. Priznati moramo, da delo v tiskarni zahteva strokovno usposobljen kader, ki bi moral biti redno zaposlen (komercialist, stavec, oblikovalec, vodja). Skrajna možnost so tudi dvojne cene storitev tiskarne. S tem bi zunanji naročniki (neštudentje) v bistvu dotirali razvoj študentskega tiska, ki je od družbe dokaj slabo podprt.

Že leta se študentska organizacija in njeni aktivisti, študentje literati, umetniki, znanstveniki in sploh vsi, ki jih zanimajo vprašanja okrog tiska, zavedajo, da bo ta problem nujno treba rešiti. Več ali manj so akcije že tekle, a vedno so se ustavile predvsem pri vprašanju denarja.

Že pred dvema letoma so bili načrti in predračuni do neke mere že narejeni, stavni stroj je bil že v Ljubljani, toda ustavilo se je pri vprašanju registracije tiskarne (torej pravne težave), njenega statusa, ustanoviteljski akt bi morala sprejeti skupščina študentov, zavlačevalo se je, ker ni bilo urejeno vprašanje odgovornosti, pa še pomankanje denarja (posebno deviz). Torej vsa akcija je za nekaj časa zaspala.

Sedaj se je te akcije lotil Študentski servis. V njegovem najvišjem samoupravnem organu (svetu) so o tem večkrat razpravljali in akcijo tudi iz svojih sredstev namensko financirajo. Seveda so to prihranjena sredstva, ki še zdaleč ne bodo zadostovala. Razume se, da bo potrebno rešiti vsa potrebna vprašanja okrog kreditov, planiranja, raziskave trga, kooperantov, prodaje, registracije... Modificiran stavni stroj je delno že tu (vhodna enota z magnetnimi

trakovi, za izhodno pa je že podpisana pogodba). Seveda so še vprašanja kamere, fotolaboratorija, prostorov, kjer bi bila tiskarna. V prvi fazi (to bi bila tiskarna zaprtega tipa, samo za študentske potrebe) bi bilo v tej „tiskarni“ možno delo do plošče (torej polizdelek). Ko bi kupili še offset tiskarski stroj, pa bi se tiskarna odprla tudi za zunanje naročnike.

Seveda je za uresničitev te akcije potrebno v prvi fazi kakšnih 60 milijonov, za katere pa seveda še ni jasno, kje jih bo študentska organizacija vzela. To pa lahko zavleče ta prepotrebni objekt v nedogled. So še pravni problemi, otežkočen uvoz, vprašanje depozita, prostorov. Verjetno bo potrebno tiskarno registrirati kot samostojno temeljno organizacijo združenega dela, ki bo pač s poslovníkom oziroma temeljnimi akti omogočila študentom precej znižane (za tiskarno interne) cene. Posebej bo potrebno zagotoviti vpliv študentske organizacije za delovanje in poslovanje tiskarne.

S tiskarno se študentska organizacija prvič postavlja pred vprašanje formiranja pridobitniške organizacije, dejavnosti. Tiskarno bo verjetno potrebno organizirati po vseh zakonitostih, ki veljajo v „normalnih“ delovnih organizacijah (urejena amortizacija, torej odnos do družbene lastnine, optimalizacija oziroma zasedenost tiskarskih strojev in s tem v zvezi raziskava trga, tiskarna ne bo smela ustvarjati izgub...), torej po zakonitostih proizvodnje in trga. Ali študentje nismo zmožni organizirati dela na drugačnih principih? Torej ne na zakonih in principih intenzifikacije dela oziroma proizvodnje, ustvarjanja presežne vrednosti, profita, razširjene reprodukcije... torej principih in logiki kapitalistične proizvodnje, ki pa jo je naša družba sprejela (tržno gospodarstvo). Pri teh obstoječih zakonitostih je vedno postavljeno vprašanje odtujenega dela, torej še vedno možne močne nesamoupravne, tehnokratske in birokratske tendence. Študentje kot nosilci razvoja prihodnosti bomo morali uveljaviti druge principe, druge zakonitosti, navade. Torej nam je dana možnost (z izgradnjo tiskarne), da preizkusimo, še več, uveljavimo načela, ki jih propagiramo. Torej spopad z ekonomskimi zakonitostmi v smeri uveljavljanja novih etičnih in moralnih vrednot.

Vprašanje tiskarne pa je seveda tudi najožje povezano z ustanovitvijo študentske tiskarne, kjer bi se poleg literature, ki bi se tiskala v tiskarni, dalo dobiti tudi ostalo domačo in seveda tudi tujo študentsko literaturo. Seveda bi lahko bilo to povezano tudi z antikvariatom.

CENE FILIPIĆ

PRISILNI ZAKOLI

Vsa pripravna znanstveno
raziskovalna dela morajo po
načrtu biti končana v 12 letih.

Side A

I
Ne pomnijo lesenih plugov.
Roci sta dve.
Je zelesen in ima luknjice.
To je poseben voz, ki ima
se sedež za voznika.
Včasih so koruzo tako seje
Uho.

To je novejšo. Zobje so pl
Nekateri tudi blagoslavljaj
b) z udarjanjem ob klop
b') nato pa še s kolom
Na skednju.
Mlin na vodi 10 let ne dela
Vsak na svojo stran.
Zadaj zataknen za pas.
V poznem poletju in v jese
ZBINA se svobodno giblje
WEJ, WEJGA ali OGA za
Samo priložnostno.
Peš gonijo jazbece.
Polhe lovijo tudi z roko.
Z roko lovijo zabe.
Pač pa priložnostno lovijo
Svinjak.

Nepravilno in različno razporejene.
Hisa ima tudi hodnik ali ZLEK.
Danasnja najobičajnejša oblika je takale.

II
Gnojšče je prosto,
včasih je betonirano.
a) v kleti
Skozi dimnik iz opeke.

A prijatelji
B prišuhnite
C preden
D pustite
E prost
F priljubljeni
G prečni
H prehod
I preko
J plavil
K popolnoma
L praznih
M pesnikom
N priljubljenih
O poljan
P prispodob

Matjaz Hanžek

Imenujejo jo WRZELJA.
Kamnitih ograj ni.
Verige obesene na gredi.
klešče za pobiranje oglja.
Za sušenje hrusk in krljev.
Pred I. svet. vojno:
z železno rinko in kresilnim kamnom.
Bukova goba.
Delal jih je lahko vsakdo.
Klop je na peči.
a) na postelji
Na senu.
Vzglavnike polnijo s kokošjim perjem.
Spali so kar na tleh.
Izrezljan okras je bilo srce.

III
Gate začnejo nositi po končani soli.
Nesejo na pod-trešje.
Nekoč so uneli, toda nihče ne ve
več povedati o tem.
Ni okrašeno.
So samo zlebovi
iz lubja kakenga drevesa.
Drugo ne pride v postev.
Včasih vsak dan.
Včasih pa ostanko en teden starega testa.
Na mizo, da se ohladi, nato v omaro.
b) žličniki
c) njoki

Za dan mrtvih so pekli PRESCE.
Redkokrat tudi kozje.
Ohod iz enega kosa lesa brez dna.
Slanina se imenuje SPEH.
Polnijo svinjska in goveja
creva ob klanju
Zelodec in mehur
polnijo s salom.
b) svinjina
e) HANCLNI – krofi
g) polenovke
h) pirhi, salame, prsut, hren,
počca
f) PRESCE

ZA PEPELNICO obvezna polenovka
a) struklji, kokos, teletina, kozlič
b) pijejo zganje

Ni posebnih načinov.
Kot ponavadi.

IV
a) hlače
b) zgornje krilo, bluza
c) po črni barvi

Po I. svetovni vojni.
b) do polovice beder,
iz dveh kosov

Zenske srajce so imele
rožice na prsih.
Trakovi so bili tudi pri gleznjih.
d) gate
Do meč.
Gate so široke,
hlačnice so odprte.

Side B

V
Ženske & moški.
Ne.
Samo moški.
a) pas
b) iz volne ali usnja, pleteni
c) širok približno za 3 prste,
ovije se samo enkrat okoli pasu
d) enobarven, okrašen
s kovinskim okraskom

Redno mesečno.
Poleti si vsak dan umijejo z vodo,
pozimi pa po potrebi.
Nimajo te navade.
Spustijo si lase & jih drzijo na blazini.
Četverokota, 75 cm²
Tega ne nosijo.
Tudi bosonogi hodijo.
Da.
Največkrat na sejmihi
in v cerkvi, gostilni.
Pri izviru in ob potoku.
Nič ne dodajajo vodi

VI
Predenje na kolovrat je znano
že več kot 100 let.
Tudi stavev ne poznajo.
Barve so lahko pisane,
največkrat bele
Koruzno ličkame.
So samo za pozimit.
ko jih vlečejo sami,
da se jih slisi na daleč.
D drugega pomena nimajo.

Blaž Ogorevc:

JUTRO

1.
Zjutraj, ko je rdeče sonce vstajalo in megla,
je bila pol spet polna mrtvih deževnikov.

2.
Mislim, da sodeževniki v bistvu gliste

Dva konja privežejo z
leve & desne strani ojeta

d) na hrbtu, nahrbtnik,
vreče, brenta.
Ne poznajo zadrug.
Ni tako natančno.
a) posvojitev otrok
b) ne
c) ne
d) ne
e) ne
f) ne
g) ne
Ni zakonska ovira.
Ne pomnijo.

VII

Sosede & sorodnike.
Vsak prinese s seboj orodje.
Isto velja za dekleta.
Moški: nekateri sedejo tudi h kolovratu.
Ob porodu so navadno
samo ženske skupaj.
Vzgejo ga.
Dajejo inicialke lastnika.
Menjavali so jih, ko so bili
stari hlapci že zanič.
Zelo različno je bilo.
Brez pomena.
Pogodita se obe strani.
Snubači pridejo zvečer.
Fantov oče nič ne plača dekletovemu.
Danes traja celi dan & celo noč,
nekoč pa tudi 3 dni.
Predno gresta novoporočenca spat.
f) vržejo jo v stranišče
Dajejo mu kak sladkorček.

VIII

Glas sove ali čuka.
Odprte oči: k sebi kliče drugega mrliča.
Pomeni, da bo tudi tretji umrl.
Čez 10 let je možno pokopati
novega mrtveca.

IX

Junija, ko zenejo na pašo.
Otroci ga poberejo po gozdu.
Predvečer Sv. treh kraljev.
Samo za zabavo.
Jajca barvajo na Veliko soboto.
Mora ni posebljena v nobeno
osebo ali žival.
Psa cenijo za čuvaja hiše,
a mačko za lovenje miši.
Volka se samo bojijo.
Poznajo samo Rimsko cesto.
Veliki & Mali voz.
Če je jasno nebo, bo lepo vreme.
Občina jim določi.
a) samo zjutraj (dobro jutro)
& zvečer (lahko noč)
Če so sperti s kom.
Ob smrti & pogrebu sploh ne plesejo.
Plesejo ne tisti, ki so bolni.
Moški & ženske plešejo skupaj.
a) kupijo žogo; oblike je različne.
d) rečejo „Ne vem!“ &
skomignejo z rameni.
p) se ni dalo ugotoviti
Ne spomnijo se.

X

Kaj naredijo, če se v hiši zgodita
dva smrtna primera?

- Ob spoznanju in upoštevanju,
- da je znanje vse pomembnejše za dolgoročni družbeni razvoj in
  - da je razvijanje sposobnosti delovnih ljudi in posebej mladine bistvenega pomena,
  - da moramo zajeti v izobraževanje vso talentirano mladino, ki predstavlja temeljno bogastvo naroda,
  - da moramo izobraževanje usklajevati z dolgoročno kadrovske politiko,
  - da vlaganje sredstev v razvoj zahteva istočasno vlaganje sredstev v kadre,
  - da moramo v izobraževanje na srednji, višji in visoki stopnji zajeti vsi večji del mladine in že zaposlenih delavcev,
  - da moramo vse sposobni in prizadevni mladini ob upoštevanju njenih nagnjenj in družbenih potreb ne glede na socialno in regionalno poreklo zagotavljati ustrezne materialne možnosti za izobraževanje in jo postaviti v podobne družbeno-ekonomske odnose kot druge delovne ljudi,
  - da imamo v SR Sloveniji zelo kritično kadrovske in izobrazbeno strukturo,
  - da je potrebna obojestranska tesnejša povezava izobraževalnih in znanstveno-raziskovalnih institucij z neposredno proizvodnjo,
  - da naj učenci in študenti dobijo tak status, ki naj še bolj uveljavi odgovoren odnos do izobraževanja kot družbeno pomembnega dela na osnovni pravice do nagrajevanja po učnih in delovnih uspehih,
  - da morajo biti učenci in študenti enakopravni ustvarjalci samoupravnih odnosov,
  - da mora prevladati princip permanentnega izobraževanja in stalnega vrednotenja znanja že zaposlenih,
  - da so v sedanjih razmerah štipendije in posojila pomembna oblika uresničevanja kadrovske politike in da morajo omogočati bolj izenačene materialne možnosti za izobraževanje.

sprejemajo

- republiške samoupravne interesne skupnosti,
- republiški organi družbenopolitičnih organizacij,
- republiški zakonodajni in upravno izvršilni organi,
- republiška združenja organizacij združenega dela,
- skupnosti vzgojnih in izobraževalnih zavodov,
- skupščine občin in skupščina mesta Ljubljane

DRUŽBENI DOGOVOR O ŠTIPENDIRANJU IN KREDITIRANJU UČENCEV IN ŠTUDENTOV V SR SLOVENIJI

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1.

S tem dogovorom so določena temeljna načela in osnovni kriteriji za podeljevanje štipendij in posojil učencem in študentom v SR Sloveniji.

2.

Po načelih in kriterijih tega dogovora podeljuje štipendije in posojila skladi republiškega pomena, skladi na ravni občin ali regij, samoupravne interesne skupnosti na ravni občin ali regij ter organizacije združenega dela in njihova združenja.

Organizacije združenega dela sklepajo na ravni občin in mesta Ljubljana na podlagi načel in kriterijev tega dogovora samoupravne sporazume.

3.

Nosilci sporazumevanja na ravni občin ali regij so skupščine občin v sodelovanju s samoupravnimi interesnimi skupnostmi in družbenopolitičnimi organizacijami.

II. NAČELA

4.

Podpisniki dogovora se zavezujejo, da bodo skrbeli za povečevanje sredstev za štipendije in posojila na vseh stopnjah šolanja. Pri tem bodo upoštevali, da so zlasti štipendije:

- sestavni del vlaganj v družbeno reprodukcijo,
- sestavni del in instrument kadrovske politike,
- pomembna oblika izenačevanja materialnih pogojev za šolanje,
- nagrada in spodbuda za uspešno delo učencev in študentov.

Pri podeljevanju štipendij in posojil bodo podpisniki upoštevali tudi določila dogovorov in sporazumov o kadrovske politiki in določbe dokumentov, dogovorov in sporazumov, ki se nanašajo na izenačevanje pogojev za šolanje otrok in preprečevanje socialnih razlik.

5.

Podpisniki se zavezujejo, da bodo podeljevali osnovne dele štipendij in posojil v skladu z vsakoletnimi življenjskimi stroški učencev in študentov.

Višino življenjskih stroškov učencev in študentov bodo ugotavljali podpisniki za vsako šolsko leto posebej. Pri tem bodo upoštevali uradno ugotovljen porast življenjskih stroškov in rezultate posebnih analiz pristojnih organov, organizacij in institucij.

Podpisniki se zavezujejo, da bodo višine štipendij in posojil usklajevali vsako leto pred začetkom novega šolskega leta.

6.

Podpisniki se zavezujejo, da ne bodo podeljevali osnovnih delov štipendij in posojil, nižjih od ene četrtine vsakoletnih življenjskih stroškov učencev in študentov in ne višjih od teh stroškov.

VARIANTA: Podpisniki se zavezujejo, da ne bodo podeljevali osnovnih delov štipendij in posojil, nižjih od četrtine minimalnih osebnih dohodkov v

SR Sloveniji, določenih s posebnimi predpisi in ne višjih od vsakoletnih življenjskih stroškov učencev in študentov.

7.

Podpisniki se sporazumejo, da bodo poleg osnovnih zneskov štipendij in posojil uveljavili tudi posebne oblike nagrajevanja uspešnega in hitrega šolanja in da teh oblik ne bodo vštevali v osnovne zneske štipendij in posojil.

Podpisniki se zavezujejo, da bodo uveljavili posebne oblike nagrajevanja uspeha in hitrosti šolanja do take višine, da skupni poprečni mesečni znesek štipendij in posojil v enem šolskem letu ne bo presegal najvišjega zneska štipendije in posojila iz 6. točke tega dogovora za več kot 25 odstotkov.

8.

Podpisniki bodo v sodelovanju z vzgojno-izobraževalnimi zavodi podpirali in uvajali sprejemanje štipendistov in posojiljemalcev, zlasti študentov višjih letnikov, v delovno (pripravniško) razmerje in pri tem upoštevali, da morajo taka delovna razmerja spodbujati hitrost in kvaliteto študija ter omogočati uspešno vključevanje mladih strokovnjakov v delovne skupnosti organizacij združenega dela (seminarska in diplomatska dela iz delovnega področja, za katerega se usposabljaajo).

9.

Podpisniki se zavezujejo, da bodo omogočili predstavnikom učencev in študentov enakopravno sodelovanje v organih, ki odločajo o podeljevanju štipendij in posojil.

10.

Podpisniki bodo pri podeljevanju štipendij in posojil sodelovali v vzgojno-izobraževalnimi zavodi in službami poklicnega usmerjanja.

III. KRITERIJI

11.

Pri določanju višine štipendij in posojil bodo podpisniki upoštevali, da k stroškom šolanja del sredstev prispevajo starši.

12.

Podpisniki se sporazumejo, da znaša prispevek staršev h kritju življenjskih stroškov iz 5. točke dogovora v štiričlanski družini polovico dohodka na člana družine in otroški dodatek, če ga družina prejema.

Prispevek staršev, ki šolajo več otrok, se postopoma zmanjšuje in znaša:

- 40 % dohodka na člana družine (in otroški dodatek), če se šolajo 3 otroci
- 30 % dohodka na člana družine (in otroški dodatek), če se šolajo 4 otroci
- 20 % dohodka na člana družine (in otroški dodatek), če se šola 5 in več otrok.

V primerih, ko bo iz dokumentacije o premoženjskem položaju družine, mnenja vzgojno-izobraževalnega zavoda in pristojnih organov razvidno, da staršev ni moč obremenjevati s stroški za šolanje otrok, podpisniki prispevka staršev ne bodo upoštevali.

VARIANTA: V primeru, da dohodek na člana družine znaša manj kot 1/3 vsakoletnih življenjskih stroškov, podpisniki prispevka staršev, razen otroškega dodatka, ne bodo upoštevali.

13.

Podpisniki bodo zmanjševanje prispevka staršev upoštevali le v primerih, ko dohodek na člana družine ne bo presegal dveh tretjin vsakoletnih življenjskih stroškov.

Kolikor dohodek na člana družine presega dve tretjini vsakoletnih življenjskih stroškov, bodo podpisniki upoštevali prispevek staršev v višini najmanj polovice dohodka na člana družine.

VARIANTA: Kolikor dohodek na člana družine presega dve tretjini vsakoletnih življenjskih stroškov, se prispevek staršev postopoma zvišuje in znaša:

- 60 % dohodka na člana družine (in otroški dodatek), če se šola 1 ali 3 otroci
- 70 % dohodka na člana družine (in otroški dodatek), če se šola 4 ali več otrok.

13.

VARIANTA: Podpisniki se sporazumejo, da ne bodo podeljevali štipendij in posojil učencem in študentom iz družin, v katerih dohodek na člana družine presega najvišje štipendije in posojila iz 7. točke tega dogovora.

14.

Podpisniki se zavezujejo, da bodo štipendije in posojila podeljevali izključno na podlagi javnega razpisa.

Podpisniki bodo pri podeljevanju štipendij in posojil zahtevali prošnje na posebnih obrazcih (obrazec DZS št. 1,65 – Prošnja za štipendijo in obrazec DZS št. 1,66 – Prošnja za posojilo) z vsemi dokumenti in dokazili o doseženem uspehu in premoženjskem položaju prosilca.

15.

Pri vrednotenju dohodka iz zasebne dejavnosti bodo podpisniki upoštevali:

- za zasebne kmetovalce v bližini večjih središč, faktor 6 od odmerne osnove
- za zasebne kmetovalce izven večjih središč, faktor 3,5 od odmerne osnove
- za druge dohodke iz zasebne dejavnosti ustrezno dokazilo pristojnih organov o doseženem dohodku.

Pri vrednotenju teh dohodkov bodo podpisniki upoštevali tudi mnenje vzgojno-izobraževalnih zavodov in pristojnih organov in organizacij.

IV. EVIDENCA

16.

Podpisniki se zavezujejo, da bodo dva izvoda razpisa štipendij in posojil pošiljali skupščini občine, na območju katere ima podpisnik svoj sedež.

Podpisniki se zavezujejo, da bodo Zavodu SR Slovenije za statistiko posredovali podatke o štipendistih in posojiljemalcih v skladu z navodili zavoda SR Slovenije za statistiko in s tem prispevali k točni evidenci štipendij in posojil v SR Sloveniji.

V. SANKCIJE

17.

Podpisniki se dogovorijo, da o ukrepih zoper kršitelje dogovora odločajo razsodišča na ravni občin in mesta Ljubljane.

Predsednika in člane razsodišča imenuje skupščina občine in skupščina mesta Ljubljane na predlog podpisnikov samoupravnih sporazumov na ravni občine in mesta Ljubljane.

O ukrepih zoper kršitelje dogovora na republiški ravni odločajo podpisniki tega dogovora.

Podpisniki se sporazumejo, da veljajo za delo razsodišč določila zakona o splošnem upravnem postopku.

Podpisniki se sporazumejo, da bodo v razsodišča imenovali po enega predstavnika učencev in študentov.

18.

Sankcije za kršitev dogovora in sporazumov so:

- javni opomin in
- izključitev iz dogovora ali sporazuma

19.

Javni opomin izreka razsodišča za lažje kršitve dogovora in sporazumov. Za lažje kršitve se šteje zlasti podeljevanje štipendij in posojil v zneskih, ki so nižji od zneskov po kriterijih iz 12. in 13. točke tega dogovora.

Ce razsodišče izreče javni opomin, mora določiti rok, v katerem mora podpisnik razloge, zaradi kateri mu je bil opomin izrečen, odpraviti. Ta rok ne sme biti krajši od enega in ne daljši od treh mesecev.

20.

Razsodišča lahko podpisnika izključijo iz dogovora ali sporazuma v primeru hujše kršitve dogovora in sporazumov. Za hujšo kršitev se šteje zlasti:

- podeljevanje štipendij in posojil izven določil dogovora in sporazumov

- podeljevanje štipendij in posojil študentom in učencem, ki že prejemale štipendijo ali posojilo drugega dajalca

- nespoštovanje določil o evidencah

- nespoštovanje odločitev razsodišč.

Podpisniki se sporazumejo, da pogodbene obveznosti štipendistov in posojiljemalcev izključena podpisnika prenehajo.

Štipendiste in posojiljemalce izključenega podpisnika prevzamejo v štipendiranje in kreditiranje drugi podpisniki ali skladi s posebnim sporazumom.

VI. SKLADI

21.

Podpisniki ustanovijo na ravni občin in mesta Ljubljane sklade za štipendije in posojila.

V skladu z načeli tega dogovora delujejo na ravni republike sklad izobraževalne skupnosti SR Slovenije za štipendije in posojila, Sklad Borisa Kraigherja pri Univerzi v Ljubljani in Sklad Borisa Kidriča pri Raziskovalni skupnosti SR Slovenije.

22.

Skladi na ravni občin in mesta Ljubljane imajo naloge solidarnosti, intervencije, usklajevanja ter usmerjanja in skrbijo za štipendiranje in kreditiranje kadrov za potrebe družbenih služb.

Skladi skrbijo zlasti za štipendiranje in kreditiranje učencev in študentov, za katere drugi podpisniki še niso neposredno zainteresirani (novinci).

VII. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

23.

Za avtentično tolmačenje tega dogovora je pooblaščen poseben odbor podpisnikov tega dogovora na republiški ravni.

24.

Podpisniki se zavezujejo, da bodo svoje samoupravne akte uskladili z določili tega dogovora najkasneje do 31. 12. 1973.

25.

Do uveljavitve tega dogovora veljajo določila družbenega dogovora o štipendiranju in kreditiranju učencev in študentov v SR Sloveniji iz decembra 1970 in stališča ter sklepi podpisnikov dogovora iz te točke.

26.

Ta dogovor se objavi v Uradnem listu SR Slovenije in velja za vsakega podpisnika z dnem podpisa.

Ljubljana, ...

ČE JE ŠTUDENTSKA KULTURA

Ne zdi se mi fer, da ljudje s peresom v roki, pa naj bodo to pisatelji ali pa časnikarji, uporabljajo svoj poklic zato, da širijo svoje privatne ideje in probleme (to jim je dovoljeno, čeprav šoferju ni dovoljeno, da bi vozil s kamionom kar za svojo potrebo), pa bom vseeno porabil za izhodišče tisto, kar se mi dogaja, odkar sem zapisal svojo dušo Tribuni. Resnica je namreč, da mašim tisti prostor največkrat, kakor vem in znam, in da imam potem dostikrat neprijeten občutek, ker vem, da je vse skupaj tako kot kulturne diagonale na televiziji ali pa kulturna rubrika v kateremkoli od slovenskih časopisov. Ven in ven nekake ocene, gledališke in filmske, ki povrh vsega še strokovne niso, temveč se jim pozna, da je v njih nekaj ljubiteljstva, malce zanimanja za stvar, nekaj želje po imenu in nekaj po denarju.

To ni — priznajte! — noben koncept študentske kulture. In potem, ko ni čisto nikogar, ki bi prinesel kak osvežujoč prispevek in ko ga tudi sam ne moreš spraviti skupaj, se pridušaš in rečeš, da kje je, pri vseh hudičih, tista študentska kultura in kdo si jo je izmislil. Vsi (no ja, tisti, ki jim je kaj do teh stvari) govorijo o študentski kulturi, pri izvršnem odboru je komisija za kulturo, ki je v lanski Tribuni objavila cel program razvoja študentske kulture. V tistem programu so bili zelo grdi stavki, ki so govorili, kaj da je študentska kultura in kako da naj se naprej razvija. Drugače pa se navadno misli, da je tista reč ŠKUC in Marolt in Tomšič.

Pojem študentske kulture je dostikrat privzet iz navade (kot je privzet pojem kulture nasploh) in ker se širi mnenje, da je študentska populacija taka socialno-družbena kategorija, ki ji je že v kri položeno, da se zanima za kulturo, da predstavljajo tako imenovane kulturne dobrine neločljiv del vsakdanjega početja in žitja teh ljudi. Če ne gre v gledališče, če ne bere in če mu glasba ni všeč, potem je nekulturen in svoje kaste nevreden. Pod pritiskom tega humanističnega nasilja (tu gre za tisto humanistično pozicijo kulture, ki se postavi za suvereno na ta način, da hkrati izključi večino ljudi kot nevredne in manjvredne) se pozablja na to, da je kultura v človekovem aktivnem delovanju in da je kultura tudi v integralih in v fiziki — povsod. Tu ne mislim zganjati kake

glorifikacije znanosti, kot je bilo še pred nedavnim na Slovenskem v modi, saj se je že zdavnaj izkazalo, da znanost ne more biti odrešujoča konstituenta sveta, hotel bi reči le to, da ljudje ustvarjajo kulturo in ne obratno.

Zato zveni smešno tudi tisti stavek iz lanskega programa „Kultura“ v članku „Kje si krt, da boš ril?“ (Tribuna 3), kjer programerji pravijo, da bo moral ŠKUC (okrepljen z novimi močmi) postati izvor ali središče študentske kulture. Študentska kultura ne more izvirati iz ŠKUC-a, ker je to organizacija, in funkcija organizacije navadno ni ustvarjalna, čeprav je bila morda s tem namenom ustanovljena. Ne vem, zakaj nas je sram priznati, da imajo stvari svojo golo funkcionalno plat, in zakaj štejemo za manjvrednega človeka, ki se s tem ukvarja. Naloga ŠKUC-a je v veliki meri v tem, da opravlja managersko vlogo. ŠKUC ne more biti izvor kulture, in tudi to ni nujno, da bi bil njeno središče — vsakdo, ki se aktivno ukvarja s kulturo, si sam poišče središče, iz katerega bo deloval. Verjetno bi bilo najbolje, če bi bil ŠKUC nekakšna garancija za vsakogar, ki bi bil sposoben in pripravljen delati, in ljudje, ki bi v njem delali profesionalno, ne bi smeli razumeti svoje vloge na ta način, da bi se čutili kreatorje študentske kulture in bi se potem še dolgo po svojem odhodu s tega mesta zmerjali in dokazovali pravilnost svojega koncepta. ŠKUC je to rišče, na katerem se ljudje neprestano menjavajo, večer preprih, na katerem ni nič stalnega in kjer tisti, ki ob pomoči te organizacije delajo, govorijo sami skozi svoje delo.

Kaj je študentska kultura, tega torej ne bomo skušali definirati. Naj se definira in prezentira sama (in to mimo vseh resolucij in programov tudi počne). Vsekakor pa mora vsakdo, ki mu je dana možnost, da to stori, poskrbeti, da mediji, skozi katere se prezentira, ne bodo zamrli po zaslugi kratkovidnosti tistih, ki vedo samo to, da je ena in ena dve, pa še to samo takrat, kadar obračajo novce. Zato se moramo še naprej boriti za študentsko tiskarno, zato je treba še naprej iskati možnost, da bi ŠKUC dobil svojo dvorano in morda tudi galerijo. To sta namreč konkretni zahtevi lanskega programa in doslej se ni tu še čisto nič premaknilo.

ZDRAVKO DUŠA

BITEF77

BITEF – SPLOŠNA KONCEPCIJA: NOVE GLEDALIŠKE TENDENCE

Bitef – posebnost koncepcije za leto 1973:

„Na zahtevo dosedanjega sveta festivala in po zaključkih z njegovega sestanka 20. aprila 1973 ima ta organ devet novih članov več. Večje delovne organizacije, ki so doslej sodelovale z Bitefom, so po odločbi mestne Kulturno-prosvetne skupnosti delegirale svoje predstavnike. Razširitvi sveta je botrovala želja, da bi omogočili čim širši in celovitejši vpliv družbene skupnosti na formiranje repertoarja in značaja Bitefa.

Novi, številnejši svet Bitefa se je sestel dvakrat: 28. junija in 22. avgusta 1973. Oba sestanka sta bila posvečena repertoarskim in finančnim problemom festivala kot tudi skrbi za ohranitev idejno-estetskih vrednot, na katerih temelji Bitef.“ (Iz poročila s sestanka sveta Bitefa.)

BITEF – KAJ SMO VIDELI

Do 18. septembra (Bitef je trajal po tistem še pet dni) so si gledalci lahko ogledali enajst predstav. Splošni vtis tistih, ki so redno spremljali festival, je bil slab: za tako prireditev, kakršna je Bitef, je bilo nezadovoljstva preveč. Težko je bilo verjeti, da sodobna gledališka iskanja v Evropi ne dajejo drugega kot tisto, kar smo videli v Beogradu.

Tri predstave, o katerih bo tule govor, so iz celotnega programa izbrane zgolj naključno – ker sem bil pač ravno takrat v Beogradu.

MADŽARI

Imaginarna reportaža o ameriškem pop festivalu – ali kako si na vzhodu predstavljajo musical, hipije, mamila in zahodnjasko glasbo. Grda reč, ker ljubezen ni skutna zupa, človek pa ni koruzni storž, da bi se lahko delalo z njim čisto vse, kar se komu zljubi. Ne vem, kaj je bilo treba hoditi v Ameriko po snov avtorju romana in potem avtorju musicala in še režiserju. Kako bi bilo prav prijazno tu razpravljati o „umetnosti“ kot dekli ideologije, pa se človek malce boji, da se ne bi umazal, če bi predstavo vzel tako resno, da bi ob njej o čemerkoli razmišljal. Ljudje, ki so ustvarjali Imaginarno reportažo, so po logiki časnikarji, ali uradniki, ali učitelji. Morebiti je režiser poskušal izrabiti možnost in postaviti na oder obliko, ki je na Madžarskem še neznana (to je namreč prvi madžarski musical), pa mu je spodletelo, ker ni vedel, da je osnova te zvrsti igrivost, ne pa togost in didaktika.

Pa dovolj bodi, ker se res ne spleča pisati o tem. Res se ne spleča.

FRANCOZI

Gledališče Compagnie du cothurne iz Lyona velja – vsaj po člankih, objavljenih v festivalskem biltenu, sodeč – za eno najbolj upoštevanih francoskih gledališč. In v resnici ni mogoče reči, da v tistem okviru, v katerem je bil zastavljen Fracasse – predstava, narejena po tekstu Teophila Gautierja – ne zaslužijo pohvale. Tu so tako fino zaigrane karakterne vloge, tako raffinično teče dogajanje, da se je treba samo čuditi. Pa kaj, ko se zdi, da je to že nekako zastarelo. Gledališče je s strahom reagiralo, ko se je pojavil film. Potem sta gledališče in film skupaj prestrašeno sprejela televizijo. Danes se že vidi, kakšna je posledica pojave teh treh različnih medijev, in gledališče je našlo svoj specifikum v novem položaju. Fracasse se temu izogiba. Sam režiser pravi, da je to ena najbolj baročnih predstav, kar jih je napravil. Barok – to so ogromne kulise, ki jih odrski delavci v kratkih premorih postavljajo na glavo, potem voz, s katerim se igralci prevažajo po odru, pa sabljanje, pokanje, ogenj, dim in ne nazadnje glasbena zavesa: prav kakor bi gledali film. In to je slabo, ker bi ga morali gledati kot gledališče, ne pa kot teater, ki uživa nad tem, da je sposoben verzima take vrste.

ITALIJANI

Pirandello: Kdo? – svobodna predstava po tekstu Šest oseb išče avtorja. Predstavo sestavljajo slike, statične in dinamične, nepovezane druga z drugo in neobvezujoče v smislu kake središčne teme. Vsaka slika zase je analiza stanja, analiza odrske situacije, prostora, efektov. Funkcija igralca je enakovredna funkciji glasbe in odrskih luči.

Dosti.

Ne morem več flancat. Pet dni sem bil v Beogradu, predstave so razporejene na tak način, da sem videl tri. In kaj naj, zaboga, po vsem tem pišem? Saj so (in morda še bodo) dovolj nalagali po drugih časopisih, kjer so tega posla bolj vajeni. In pa: eden italijanskih igralcev je dejal: „Se nikoli se nisem počutil tako čudno kot na nekem simpoziju teatrologov, kjer je bilo cel kup ljudi, ki so govorili o MOJH problemih.“

divji štrajki v zrn

Druga imperialistična sila za ZDA, Zvezna republika Nemčija, je leta 1969 s svojimi velikimi septembrskimi štrajki v kovinski industriji dokončno izgubila videz dežele gospodarskega čudeža in socialnega miru, ki si ga je pridobila po 2. svetovni vojni s pomočjo ameriških kreditov. ZRN, ki se je zdela glede na štrajke ena najbolj mirnih dežel na svetu, je doživela od gospodarske recesije v letih 1967-68-69 naprej celo vrsto štrajkov, ki postajajo zmeraj bolj množični in zmeraj ostrejši.

Koncentracija kapitala, ki je dosegla leta 1970 po prvi resnejši recesiji v ZRN svoj višek (kar se dogaja v kapitalističnem svetu po vsaki krizi), se je tudi v naslednjih dveh letih pospešeno nadaljevala, vzporedno z njo pa je postajal boj med kapitalom in delom zmeraj ostrejši. Porast cen znaša letošnje leto že več kot 8% - samo cene živil so se dvignile za več kot 10% - in že davno presega povišanje mezd in plač, ki znašajo v tiskarski, kemični in tekstilni industriji sicer ok. 10%. Najtežji pa je položaj v kovinski industriji, kjer pomeni povišanje mezd za 8,5% že vnaprej znižanje realnega dohodka.

Gospodarski boom je dosegel v Zahodni Nemčiji razsežnost, ki jo lahko primerjamo samo z boomom zaradi Koreje v začetku 50 let, ko je zahodnonemskim imperialistom uspelo ponovno ekspanzirati na svetovnem trgu in zopet zavzeti izgubljene pozicije nemškega imperializma. Danes se je razvnel hud svetovni konkurenčni boj, v katerem hočejo evropske imperialistične sile z ZRN na čelu izbrabiti slabost ameriškega imperializma za veleofenzivo na svetovnem trgu.

Od decembra 1972 so naročila v industriji zelo narasla. Za investicijske dobrine so se naročila iz inozemstva povečala za 54%. Naročila v celotni industriji so se v januarju povečala za 29,8%, v februarju za 22,1%, v marcu za 16,7%. To ogromno povečanje naročil je privedlo do zmeraj večjega pritiska pri delu in do izkoriščanja kapacitet, ki znaša v nekaterih obratih čez 100%.

Hkrati je zelo narasel izvoz. Trenutno kontinuirano narašča vsak mesec za ca. 15% v primerjavi s prejšnjim mesecem. Eksportni presežek je v začetku leta narasel za 54%. Eksport je v februarju bil za 17% večji od importa. Delež eksporta v celotni industriji je od 18% (1970) narasel na 32% (1973).

Obenem so se ogromno povečale naložbe kapitala v inozemstvu. Leta 1972 je ZRN investirala v inozemstvu 2,8 milijarde DM. Vsota vseh nemških investicij v inozemstvu je od leta 1952 porasla na 27 milijard DM. Približno četrtina teh investicij je stekla v nerazvite dežele. Približno polovica te vsote je šla v Južno Ameriko, kjer fašistični režimi skrbijo za varnost teh naložb. V Afriki ZRN direktno sodeluje s preostalimi kolonialnimi silami. Te investicije kapitala imenujejo v tisku „pomoč za razvoj“. Leta 1972 je 2,5 milijarde DM tako imenovane državne „pomoči za razvoj“ šlo v tako imenovane dežele v razvoju. Ta „pomoč za razvoj“ pa ni nič drugega kot kredit, ki ga morajo dolžniki z obrestni odplačevati, razen tega pa so še odobreni pod pogojem, da se za odobren denar kupuje zahodnonemsko blago.

Skoraj vsi večji obrati poročajo, da delež inozemske produkcije narašča in da bodo še več produkcije premestili v inozemstvo. Zahodnonemski kapital je v ofenzivi in napreduje.

Porast profitov bo po oceni „Sveta ekspertov“ v drugem polletju 1973 znašal okoli 24%. Mnogo velikih koncernov pa ta odstotek že presega. Po drugi strani pa so profiti zahodnonemskih koncernov nižji kot profiti primerljivih ameriških koncernov. To pa je neposredno povezano z ekspanzijsko politiko zahodnonemskih kapitalistov, ki v boju za prodajne trge zahtevajo nižje cene kot konkurenti. Te nižje cene pa mora odplačati zahodnonemski delavski razred, kajti kapitalisti razliko prevajajo na cene v ZRN sami.

Zahodnonemski kapital si je priboril drugo mesto v svetovnem eksportu za ameriškim kapitalom. Medtem ko nemški delež eksporta še raste, pa ameriški nazaduje. Delež importa v ZRN se manjša, ameriški import pa narašča. Ta ekspanzija zahodnonemškega kapitala je tesno povezana z zmeraj slabšim položajem delavskega razreda in ljudskih množic. To slabšanje položaja je doseglo točko, ko realna mezda, kupna moč mezde, začenja absolutno padati. Ta proces zadene delavce različno. Medtem ko delu delavskega razreda še uspeva, da svojo mezdo še malo poveča, pa za večji del ljudstva pada pod raven povišanja cen. Ta proces se dogaja v okviru splošne inflacije, ki s progresivno davkov poskrbi za polno državno blagajno. Davki in socialne dajatve so se v povprečju dvignile na 34% bruto

dohodka. Te rastoče dohodke države pa uporabljajo za podporo ofenzive kapitalistov in za zagotovitev političnega gospodarstva buržuazije. Izdatki za tako imenovano „notranjo varnost“ npr. so od 1972 narasli skoraj za 50%.

Medtem ko je delavski razred večinoma še zelo neorganiziran, pa buržoazija stoji v sklenjeni fronti. Ta sklenjena fronta pa se delavcem kaže z različnimi obrazi: s strani zvezne vlade s stabilizacijskimi apeli in govoričenjem o odgovornosti. S strani kapitalistov z brezobzirno brutalnostjo, ki v skrajnem primeru uporabljajo tudi privatne pretepaške tolpe in provocirajo incidente, da bi bil omogočen poseg policije. In končno s strani sindikalnih voditeljev z zvestobo pogodbam in lamentiranjem, ko v obratih na vse načine skušajo, da bi bojno fronto delavcev razbili in razcepili.

Zadnjih 14 dni avgusta so bili štrajki v vsaj 80 zahodnonemskih podjetjih. Prvič so gasarbeiterji, predvsem Turki, igrali odločilno vlogo. Ampak tudi njihovi nemški kolegi niso stali prekrizanih rok. Okoli 122.000 mezdnih delavcev je v zadnjih štirih mesecih prakticiralo „divji“ spontani štrajk.

Boji so se začeli brez aktivne podpore sindikatov, vseskozi celo proti volji sindikalnih predsedstev in delavskih svetov v obratih. Velikokrat fronta ni potekala med delavci in vodstvom podjetja, ampak med delavci in funkcionarji v delavskih svetih in v sindikalnih pisarnah. Prvič se je tako jasno pokazalo nezadovoljstvo delavcev s sindikati, ki bi jih morali zastopati in voditi v bojih.

Nemir med delavci je bil programiran že januarja letos, ko je kovinarski sindikat predložil delavcem tarifno pogodbo za glasovanje. Sindikalni funkcionarji so takrat zahtevali delavcev - 16% - znižali zaradi stabilizacijske politike Brandtove vlade na 11% in pogodbo sklenili končno pri 8,5%. V naslednjih glasovanjih kovinarjev je sindikat dobil le nezadovoljno večino. V Noedreiu - Westfalen npr. je polovica organiziranih kovinarjev zavrnila pogodbo, v številnih veleobratih je čez 70% glasovalo proti (še le ko tri četrtine glasujejo proti, predlog ni sprejet).

Že takoj v naslednjih tednih se je to nezadovoljstvo delavcev začelo artikulirati v štrajkih. V februarju je 15.000 delavcev štrajkalo pri Hoeschu. Aprila je štrajkalo okoli 60.000 delavcev v tovarnah Volkswagna, 6000 pri Kloeckner v Bremnu, v okolici Mannheimu so v 24 obratih prekinili delo. Maja in junija je prišlo do štrajkov v ladjedelnici Vulkan v Bremnu (5.000 delavcev), pri AEG v Oldenburgu je prekinilo delo okoli 3.000, pri Kruppu okrog 1.000 delavcev. Poleg teh velikih je bila še cela vrsta manjših štrajkov z manj kot 1.000 udeleženci.

Da poleti ni prišlo do večjih štrajkov, je posledica predvsem letnih dopustov in profilaktičnih povišanj mezd ali prehodnih izplačil božičnih remuneracij... V skoraj vsakem kovinarskem podjetju je prišlo do manjše spremembe na mezdnem področju.

Sredi avgusta so se začeli štrajki v manjših obratih, ki so zahtevali, kot 800 delavcev v tovarni baterij Varta, povišanje mezd za 150 DM na mesec. Takoj zatem so delavci tovarne Opel, kjer so urne mezde 15 pfenigov pod mezdami pri Mercedesu in kar 35 pfenigov pod mezdami pri VW, prenehali z delom. 22. avgusta je prekinilo delo 90% od 7000 delavcev nočne izmene, naslednji dan je štrajkalo skoraj vseh 16.000 delavcev. Pod tem masovnim pritiskom so delavcem priznali draginsko doklado 280 mark, od 1. januarja pa naj bi povišali za 15 pfenigov doklade za akord in za uspešnost.

Ko je bilo tu končano, se je začelo v tovarni Ford v Koelnu. Povod za štrajk je bil odpust 500 Turkov, ki so prišli prepozno z dopusta. Proti tem odpustom je najprej štrajkalo 60 rojakov odpuščenih, ki so začeli pohod skozi tovarno. Kmalu jih je bilo 2.000, ob koncu izmene 8.000. Od približno 30.000 štrajkajočih je bilo 12.000 Turkov. Štrajk, ki se je mirno začel, je bil brutalno zatrt. S provokacijami je vodstvu podjetja uspelo poklicati policijo. Skupina nemških delavcev je marširala skozi tovarno in vpila: „Hočemo delati, hočemo policijsko zaščito.“ Iz majhnih skupin okoli stoječih so se nenadoma rekrutirale skupine policistov v civilu, ki so napadle štrajkajoče in si pobrale iz množice „kolovodje“. Pri pretepu so pomagali predvsem mojstri, pa tudi člani delavskega sveta in funkcionarji kovinarskega sindikata. Policija je aretirala 20 delavcev, med njimi govornika Turkov, Baho Targyna. 30 reševalcev je bilo potrebnih, da so odpeljali ranjence. Ford je odpustil 35 voditeljev štrajka. Štrajk je bil razbit.

regis debray:

za osvoboditev sedanjosti

Pričujoči prevod povzemamo iz knjige *Revolucija v revoluciji*, in sicer uvodni del prvega poglavja. Za prevod tega teksta smo se odločili zaradi širokega interesa za vprašanja latinsko-ameriške revolucije, ki ga je sprožil čilski udar. Omenjeno delo R. Debraya, izdano l. 1967 pri Masperouju in leto kasneje v angleškem prevodu, pomeni eno najbolj zgoščenih observacij pogojev revolucionarnega delovanja v Latinski Ameriki. V tej številki posredujemo prvi del teksta, drugega pa pričakujte v naslednji številki.

Nikoli nismo povsem sodobni s svojo sedanjostjo. Zgodovina predhodi v prikritosti, pojavlja se na odru z masko predhodne scene in mi smo usmerjeni k temu, da izgublamo smisel igre. Vsakokrat ko se zavesa dviga, mora biti kontinuiteta zopet vzpostavljena. Krivda seveda ni krivda zgodovine, pač pa leži v naši viziji, obremenjeni s spominom in podobami, pridobljenimi v preteklosti. Mi vidimo preteklost naloženo na sedanjost, celo ko je ta sedanjost revolucija.

Vpliv kubanske revolucije je bil preizkušen in premišljen načelno v Latinski Ameriki, glede na metode in sheme, ki so že katalogizirane, ustoličene in posvečene po zgodovini. To je razlog, kljub vsemu razburjenju, ki ga je sprovicirala, da je pretres bil ublažen. Danes je odpor zamrl; realni pomen Kube in obseg njenih nauk, ki je bil poprej spregledan, se na novo odkrivata. Nova koncepcija gverilkega boja prihaja na svetlo.

Med drugim je Kuba že na začetku opomnila, da je socialistična revolucija rezultat oboroženega boja proti oboroženi moči buržoazne države. To staro historično pravilo, če hočete, strateške narave, je prvič dobilo znano taktično vsebino. Gverilski boj so identificirali z vstajo, zaradi arhetipa – 1917 je dobilo to formo in zaradi Lenina in pozneje Stalina se je razvilo več teoretičnih formul, osnovanih na tem-formul, ki nimajo ničesar opraviti s sedanjo situacijo, in ki so občasno zaman predebatirane, kakor tiste, ki ustrezajo pogojem za izbruh vstaje, misleč neposreden naskok na centralno oblast. Toda ta dispartnost je kmalu postala evidentna. Ameriška gverilska vojna je bila nato po bistvu izenačevana z azijsko gverilo, kajti obe sta „nepraviloma“ vojni obkoljevanja mest z dežele. Ta konfuzija je celo nevarnejša od prve.

Oborožen revolucionarni boj vključuje specifične pogoje na vsakem kontinentu, v vsaki deželi, vendar te niso niti „naravne“ niti jasne. Tako je resnica to, da so v vsakem primeru potrebna leta žrtev, da bi jih odkrili in dosegli zavest o njih. Ruski socialisti so instiktivno mislili v terminih ponovitve pariške komune v Petrogradu; kitajski komunisti v terminih ponovitve ruskega Oktobra v Kantonu dvajsetih let in vietnamski tovariši, leto po ustanovitvi svoje partije, v terminih organiziranja vstaje kmečkih sovjetov v severnem delu njihove države. Danes nam je jasno, da vstaja sovjetskega tipa ni mogla triumfirati v predvojni kolonialni Aziji, ampak ravno tukaj (v Latinski Ameriki, op. prev.) je bilo tako, da so najpristnejši komunistični aktivisti morali začeti s svojo učno dobo za zmago.

Nekdo lahko meni, da je šlo za naklonjenost sreče, da Fidel ni bral vojaških spisov Mao-Tse-tunga pred izkrcanjem na obali Oriente: on je torej mogel iznajti, na mestu samem in zunaj svojega lastnega izkustva, principe vojaške doktrine v skladu s terenom. Samo ob koncu vojne, ko je bila njihova taktika že definirana, so uporniki odkrili Maove spise⁺. Toda znova v Latinski Ameriki uporniki berejo Fidelove govore in spise Ghe Guevare z očmi, ki so že brale Mao o antijaponski vojni, Giapa in določene Leninove tekste in menijo, da prepoznavajo poznejše v prejšnjih. Klasična vizualna superimpozicija(!), vendar nevarna, odkar ima latinsko ameriški revolucionarni boj visoko specialne in globoko različne pogoje razvoja, ki jih je mogoče odkriti skozi posamezno izkušnjo. V tem smislu vsa teoretična dela o ljudski vojni napravijo toliko škode kot dobrega. Imenovali so jih slovnice boja. Toda tujega jezika se hitreje naučimo v deželi, kjer ga je treba govoriti, kot doma s študijem jezika iz priročnika. V času boja so vprašanja hitrosti vitalna, posebno v zgodnjih fazah, ko se neoborožena in neizkušena gverilska skupina mora konfrontirati z dobro oboroženim in izurjenim sovražnikom.

Fidel je nekoč pripisal napake gverile čistemu intelektualnemu odnosu do boja. Razlog za to je razumljiv: poleg svoje fizične šibkosti in ob pomanjkanju prilagojenosti ruralnemu življenju, bo intelektualec poskusil dojeti sedanjost skozi vnaprejšnje ideološke

od preteklosti

konstrukte in jo živi skozi knjige. Manj kot drugi bo zmožen iznajti, improvizirati, izkoriščati razpoložljiva sredstva, odločiti se za smeje poteze v kritični točki. Misleč, da že ve, se bo učil bolj počasi, razvil bo manj fleksibilnosti. In ironija zgodovine je hotela, po zaslugi družbenega položaja mnogih latinsko ameriških dežel, določitev študentov in revolucionarnih intelektualcev za ravno tako vodilno vlogo, v kateri morajo sprostiti, ali bolje, vzpodbuditi najvišje oblike razredne borbe.

Glede na te zmote – te nesporazume – so plačali zanje ne previsoko ceno, če jo primerjamo s katastrofami, ponavljanimi v toliko letih po prvem letu osvoboditve od Španije. Branje Bolivarjeve biografije ogromno razodeva o boju in o Ameriki – vključno z veljavnimi nauki za današnje ameriške revolucionarne boje. Naj-

vrednejšim med njimi: žilavostjo. Petkrat izobčen z ameriške zemlje v štirih letih, osmešen, sam in s trmo, označeno za bolezen, se je petkrat vrnil in dosegel prvo zmago pri Boyaci. Vsakokrat se je naučil malo več: potrebe po gibljivosti in po konjenici, da bi tako kompenziral pomanjkanje enot in orožja; potrebe po vođenju napadalne in hitre, ne defenzivne in statične vojne, potrebe po zažigu ladij in po tem, da si odreže kakršenkoli možen umik z deklariranjem „boja do smrti“ proti Špancem, da bi pospešil formiranje tistega, kar danes imenujemo „subjektivne pogoje“ med njegovimi lastnimi pristaši in med criollos (v Ameriki rojeni potomci Špancev); pasti, ki jo je tvoril Caracas toliko časa, dokler so Španci kontrolirali podeželje; potrebe po obkolitvi mest z napadi s planot in iz dobro branjenih baz; pomembnosti, končno, določenih krajev. (Coro je za Caracas to, kar je Caracas za Ameriko.)

(Nadaljevanje v prihodnji številki)

+ Dobro je znano, da je Fidel povzel svojo osnovno politično inspiracijo pri Martiu, inspiracijo, okrepljeno in izboljšano, celo pred Moncado, z idejami Marxa in Lenina. Glede na Lenina je bil Fidel najbolj zainteresiran za ideje, izražene v Državi in revoluciji, v kateri destrukcija starega državnega aparata in njegovih represivnih instrumentov postane revolucionarni aksiom. Toda izvore njegove vojaške inspiracije je mogoče najti drugje: „Realengo 18“ Pabla de la Torrienta Braua, pogledi tovarišev Maxima Gomeza, Engelsovi teksti, razlagajoči težke pogoje uličnega boja, vsiljenega pariškemu proletariatu s „Chassepot“ (odžadaj nabijana puška, ki jo je rabila francoska armada v 1870) in z zgraditvijo širokih avenij; Hemingwayev „Za koga zvoni“ (v katerem Pablo in njegova kvazi-gverilska grupa živi na Sierri, v zaledju fašistov med Madridom in Segovio). Te knjige niso bile toliko izvori kot naključja. Fidel je v njih našel tisto, kar je iskal. Mao-Tse-tungovi „Problemi strategije v gverilski vojni zoper Japonsko“ so prišli v Fidelove in Chejeve roke po ofenzivi v letu 1958: na svoje presenečenje sta našla v tej knjigi to, kar sta bila sama prakticirala pod bremenom potrebnosti.

Čile

Danes se Čile srečuje s tistim, čemur se je vlada Narodne enotnosti z vsemi silami prizadevala izogniti z državljansko vojno. Vojaški pučisti, ki so se z bliskovitim udarom polastili oblasti in odstranili zakonito vlado, delajo hude represalije, ki naj bi v kali zatrle vsakršen odpor. Na drugi strani pa zatrjujejo, da jim gre le za normalizacijo dogajanj v deželi in da so le odstranili „marksistično vlado“, ki je prinesla toliko zla Čilu.

Kaj je pokazala triletna vlada levice v Čilu? Predvsem naj bi dokazala eno stvar: da je mogoče ustvarjati socializem po mirni poti ob spoštovanju ustavnosti in pluralizma. Taka je bila zamisljena pot v socializem. Taka je bila zamisel njenega predsednika Salvadora Allendeja. Javno mnenje celega sveta so večinoma enotna ob ostru obsodbi nasilja in terorja, ki ga je začela nova vlada. Toda o možnosti take poti v socializem, kakršna se je začela v Čilu, so mnenja močno deljena.

Desnica poudarja nesposobnost Allendejeve vlade, da bi rešila ekonomske probleme in velike ekonomske težave, v katerih se je Čile znašel. Zato da je morala nastopiti vojska (patriotični nagibi!), da je rešila Čile pred propadom.

Dejstvo je, da so ekonomske težave res obstajale, vrstile so se stavke (npr. stavka prevoznikov, ki je dobesedno ohromila deželo), strokovnjaki, ki so bili nujno potrebni, so emigrirali ali sabotirali, nacionalizirana podjetja so producirala izgubo. Vežanost Čila na zunanji trg je tudi brez dvoma velikega pomena.

Vsaka dežela se v obdobjih revolucionarne preobrazbe znajde v ekonomski krizi in stagnaciji. Prevladovanje politike nad ekono-

mijo se kaže tudi na ta način, ali z ostro revolucionarno disciplino in terorjem, z naslonitvijo na kako veliko silo ali z obojim.

Allende ni želel tega. Menil je, da je zakonitost glavno orožje čilske revolucije, in je celo kritiziral tiste leve struje, ki so zahtevale druge oblike boja. Tudi ni želel krniti neodvisnosti in suverenosti svoje dežele. Mogoče je to vzrok za majhno pomoč SZ.

Računali so na demokratično tradicijo Čila, na tradicionalno apolitičnost vojske, in tu jim je spodletelo. Kakor da je bila revolucionarna zavest še premalo razvita, še neartikulirana... So pa močne sile, ki so smisel revolucionarnih sprememb, ki so se začele, razvnele in jih ne bodo pozabile, ampak razvijale naprej.

Zanimiva so tudi mnenja skrajne levice. Ta namreč trdi, da je tragedija v Čilu le dokaz več za to, da pot do socializma vodi edino prek oboroženega prevrata. Toda zgodovina nas uči, da taki prevrati navadno le zamenjajo garnituro oblastnikov, za ceno velikega prelivanja krvi. To je odmev gesla revolucija zaradi revolucije, revolucije v imenu ljudstva, ki zanjo ni zainteresirano.

Revolucionarno nasilje bi mogoče obdržalo revolucijo v Čilu, a to ne bi bili več principi, na katerih se je začela.

Allende je želel dokazati, da lahko izpeljejo revolucijo s kar najmanjšo družbeno ceno. Ni mu uspela. Čile bo vpisan v zgodovino. Mogoče ravnalo s temi njegovimi besedami; iz obkoljene predsedniške palače je pod udarci bomb in granat rekel: „Izjavljam, da sem se odločil braniti, pa tudi za ceno življenja.“ Kako bi to služilo kot nauk o sramotni zgodovini tistih, ki uporabljajo silo, a nimajo razuma.

PRIMOŽ JUŽNIČ

pogovor

SERJIO SANCHEZ BAJAMONDE, čilski ambasador v Jugoslaviji.

Objavljamo skrajšan intervju s čilskim ambasadorjem v Jugoslaviji, ki ga je objavil beograjski Student v svoji izredni številki (18. septembra 1973). Bajamonde je bil rojen leta 1945, bil je študentski vodja, podpredsednik Združene centrale delavcev (CUT), član nacionalnega sveta za ekonomijo, svetovalec Korporacije za napredek proizvodnje, član CK Gibanja združene narodne akcije. Od leta 1971 je ambasador v Jugoslaviji.

(...) Do katere mere je prekrat v Čilu delo notranje reakcije in koliko so v to umešane tuje imperialistične sile?

Odgovor je zelo enostaven. V Čilu se je imperializem brez kakšnega sramu pojavil že leta 1971; v dokumentih, ki so bili objavljeni v Ameriki, je ITT predlagala Nixonu – vlada pa je dala zeleno luč – da se onemogoči Allendejev triumf. V celoti te imperialistične koncepcije se nahaja uboj komandanta oboroženih sil Reneja Schnaiderja. Kasneje se z Allendejevim triumfom intervencija imperializma manifestira na več načinov: v skriti formi z ene in v zelo jasni z druge strani. Na primer: na ekonomskem planu je bilo zelo razvidno, da je imperia-

zem izvajal pritisk na svetovno finančno oligarhijo, naj zmanjša ali ustavi kredite Čilu, podprl je multinacionalne korporacije, ki so bile nacionalizirane, z druge strani pa ohranja kontakt s fašističnimi sektorji v Čilu in celo daje finančno pomoč političnim vodjem opozicije.

Vojaški udar je zato kulminacija imperialistične intervencije v deželi, in se ni posluževala samo notranje pobude. Notranja reakcija je seveda računala na podporo imperialistov. Do prvega upora je prišlo v mornarici nekaj dni po zaključku skupnih manevrov z ameriško floto. Severni Američani so vedeli unaprej, da bo prišlo do državnega udara, in State Departement je prav tako 16 ur vneprej vedel o puču. (...)

Na mitingu v študentskem domu „4. april“ ste omenili „odsotnost konkretne solidarnosti socialističnih sil v svetu“. Povejte nam kaj več o tem.

Nisem govoril o odsotnosti solidarnosti socialističnih dežel, temveč o potrebi konkretne in aktivne solidarnosti vseh progresivnih sil sveta, kajti solidarnost socialističnih dežel smo seveda imeli. Obstaja pa neka čudna stvar: ko pride na oblast progresivna sila, potem imajo kapitalistične sile zelo jasna stališča proti njej – ekonomski bojkot, ustavljanje kreditov in končno začenjanje

kampanje, s katero bi se brezobzirno spodkopala progresivna vlada. Socialistično in progresivno orientirane dežele ne reagirajo na isti način, ko pride na primer do vojne junte. Nasprotno, le-te imajo do tega zelo normalno stališče, kot da je vse zakonito.

Zato vsi pučisti in imperialisti vedo, da v primeru, če izvedejo udar, ne bo po njem nikakršnih problemov. Menim, da je potrebna aktivnejša in konkretnjša solidarnost progresivnih sil.

Ljudstvo, delavski razred in napredne sile Čila so se odločno izjasnili za socialistični družbeni red, demokracijo in samostojno izgradnjo lastne družbe. Kolikšen je po vašem mišljenju prispevek predsednika Allendeja v kreiranju take politike, take čilske stvarnosti?

(...) Allende se je že kot študent aktiviral in se od začetka zavzemal za združevanje vseh progresivnih sil Čila. Dejal bi, da je za Allendeja najvažnejša karakteristika v tem, da je že zelo mlad razumel pomembnost, ki jo je imelo za delavski razred povezovanje s srednjimi sloji družbe. Allende se je zavzemal za enotnost levih sil, ker je menil, da je spor med komunisti in socialisti fatalna napaka. Delavsko gibanje je bilo v tem času zelo močno, toda njegova sila se je v marsičem izgub-

ljala v borbi med levičarskimi partijami.

Leta 1952 se je Allende postavil na čelo gibanja z namenom, da združi vse levičarske sile. To mu je uspelo leta 1958, ko mu je uspelo združiti socialistične, komunistične in neodvisne sile v enotno gibanje, in v takratni volilni kampanji je Allende skoraj zmagal (manjkalo mu je 36.000 glasov).

Ker pa se je ta zmaga izmaknila, so se nekateri sektorji zavzeli za oboroženo borbo, kot na primer MIR (Gibanje revolucionarne levice). Allende je še naprej ostal na čelu gibanja, in mogoče je največja sila tega gibanja v tem, da je imelo enega vodjo. Levica nima tako velikega vodje, kot je bil Allende.

(...) Mislim, da ta moja kratka izjava v nobenem primeru ne more pokazati, koliko je Allende pomenil za čilski delavski razred. Živeti je treba v Latinski Ameriki, da bi se to razumelo.

Kako predvidevate, kakšen bo nadaljnji razvoj situacije v Čilu?

Ne glede na to, kar se je dogodilo, čilska levica ostaja pomemben faktor moči. Naj ubijejo tisoč voditeljev, še hitreje se bodo porajali novi. Kajti čilska levica ni proizvod dvojice ali trojice liderjev, čilska levica je proizvod organizirane borbe skozi zgodovino. (...)

Prevedel PZ

ZAKONI GOSPODARJEV SO
ZA NAS ILEGALNI

PARLAMENT JE ZA NAS
ILEGALNI
APARATI KONTROLE SO ZA
NAS ILEGALNI
VRHOVNO SODIŠČE JE ZA
NAS ILEGALNO

BORITI SE Z GOSPODARJI
POVSOD IN Z VSEMI SRED-
STVI JE EDINI ZAKON NAS
IZKORIŠČANIH

ZAVZEMATI VELIKE TO-
VARNE, ZEMLJO, DISTRIBU-
CIJSKE SLUŽBE
BRANITI NAŠE PRIDOBITVE
ORGANIZIRATI SE V DE-
LAVSKE KRAJEVNE OD-
BORE
IZGRADITI NAŠO OBLAST

TO SO NAŠI ZAKONI

MIR
(Movimiento de izquierda revo-
lucionaria -
Gibanje revolucionarne le-
vice)

**LAS LEYES
DE LOS PATRONES
SON ILECALES
PARA NOSOTROS**

EL PARLAMENTO
ES ILEGAL PARA NOSOTROS

LA CONTRALORIA
ES ILEGAL PARA NOSOTROS

LA CORTE SUPREMA
ES ILEGAL PARA NOSOTROS

**COMBATIR A LOS PATRONES
DONDE SEA Y COMO SEA
ES LA UNICA LEY QUE
TENEMOS LOS EXPLOTADOS**

ARREBATARLES LAS GRANDES
FABRICAS, LOS FUNDOS
Y LAS EMPRESAS DE DISTRIBUCION

DEFENDER NUESTRAS CONQUISTAS

ORGANIZARNOS EN LOS COMANDOS
COMUNALES DE TRABAJADORES

CONSTRUIR NUESTRO PODER.

**ESAS SON LEYES
PARA NOSOTROS**

